

המציפה

עתו שבועי

לכל עניני החיים, לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים.

יוצא לאור בכל ערב שבת

מחיר מדועות או הזכרות לנפטרים
לפי גודל השטח
ברכת מו"ט חצי הכתר. כראש הגליון
שנ כתרים.
גליון בודד 12 הרר.
המשנה מקומו עליו להודיענו מיד לא
רק שם מקומו החדש, כי גם שם
מקומו הקודם.
קאנטא של פאָסטשעק נומר 76.918
האדרסה לבית המערכת ולאדמיניסטרציה
„HAMICPE“
ul. Sw. Sebastyana 32. Kraków.
(בחוץ לארץ להוסיף: Oesterreich.)

מחיר ההתימה על המצפה עם
ההוכחה הספרותית החדשית
רמת המצפה:
באוסטריא-אונגריא:
לשנה 7 כתרים
לחצי שנה 3.50
לרבע 1.75
גאש כנו:
לשנה 8. כתרים
ביתר הארצות:
לשנה 9 כתרים — 9.50 פראנק.
על המצפה בלי ההוכחה הספרותית
אין להתיים.
אין הנחה מהמחיר.

Kraków, 11 Grudnia 1908.

גליון מט.

כראכא, י"ז כסלו פ' וישלח הרס"ט.

מכל משמרת רשמית וצבורית, לטבול את פת
לחם בדמעות וכדו ולשעבר אותם להם ולתרכותם.
ולו היה להם לכל הפחות אותו אמן-הלב,
שהיה לאהיהם הכמר סמולובסקי, להודיע בגלוי
ובפירוש, כי אנטישמיות הם ודכוא היהודים הוא
להם מטרה קדושה; את זאת לא עשו ולא יעשו,
כי הם צריכים ליהודים, להיות כדור משחק בידם,
הלא עכשו המלחמה עוד נמושה, וה'הודים' יכולים
עוד להביא תועלת לפולין, אפשר לקבל מהם אלפים
ורבבות לפתיחת בתי ספר פולנים, להגדיל בכספם
ובעזרתם את הספרות הלאומית, לגרש את היסודות
הזרים ואת השפות הזרות מפלגי פולין ולצאת אתם
יהד למלחמה בעד מטרות פולניות לאומיות וגם —
לקבל מנדרטים אל הדומה. מנקודת ההשקפה המעשית
אין כל השבון לקנאי הפולנים מטיפי המוסר ומוכיחי
הצדק להסיר את המסוה מעל פניהם ולגלות את
צורתם האמתית. כרמאות ודו פרצוף, בהצנע
ובמחשך עושים הם את מעשיהם. ואלמלא גלה
גוצ'קוב פתאם את הסוד מן החדר היו גם עכשו
וגם להכא מתהללים ומתפארים באהבתם ל„אהיהם
הפולנים בני דת משה" וכשהיו מתקבלים החקים
המעיקים והמגבילים את זכויות היהודים היו בודאי
מתנצלים, שהרוסים אשמים ולא הם.

המעשה המהפיר הזה יהד עם הדברים
כמתלהמים, שהשמיע סמולובסקי בהסיים הגליצין,
גלו לפנינו את מצבנו כמו שהוא, בלי כחל ושרק.
הכמר האנטישמי הזה אמר לכל הנבחרים הפולנים
בפניהם, כי כלם שונאים את היהודים תכלית
שנאה, כלם, בלי יוצא מן הכלל וכלי הכדל בין

הפולנים המכירים היטב את רוח היטניים הללו,
הרוצים לדכא בהוק יד את ההכרה הלאומית של
כל העמים ו„בני הנכר" תושבי רוסיא ולשפוך
עליהם כחוקה את ממשלת התרכות הרוסית, אותם
הנבחרים הזרו פתאם בתשובה ונתנו יד לאויבם
כנפש. מעכשו תהא — בעזרתם — המפלגה
האקטוברית המושלת היהודיה בדומה. היא תוכל
להוק את עול הכרזל המעיק על התושכים ולהכבירו,
למהה בשארית הכחות את העניבה המהקת אותם
ולהפיל למשוואות כל חוק הפשי וכל הצעה מקילה.
וכל זה השיגו תמורת דבר קטן וגעים גם להם:
להנביל את זכויות היהודים בגולן.

והפולנים „הנרדפים", הצועקים המס על
העשק ועל המרוצה הנעשים להם, הפולנים שארצם
נודעוזה ארבע מאות פרסה על אותו המורה,
שהכריה את אחד הילדים מבני עמם לענות לו
אשכנזית, הפולנים הסכריזים קונמ על סחורות
אשכנזי ומשתדלים ככל כחותיהם לעורר את ההרגשות
ההומניות של גדולי האנושיות, שיעמדו על צדם
במלחמתם בעד קיומם ותרכותם נגד מעניהם
זלוחציהם, הפולנים הללו המרכרים בשם הישר
והצדק ויתר הרגשות הקדושים והנעלים של המוסר,
הם בעצמם קוראים את אנרוף הכרזל, להיות להם
לעוד נגד ההלטים אשר בארצם הם, היהודים,
ומתאהדים הם עם שונאיהם היותר נוראים דק
בעד ההכמה בלבד, שעכשו נתתן להם אפשרות
נמורה לדחוק את היהודים מכל מקצועות המסחר
וההרשת, לגזול את זכויותיהם הלאומיות והמדיניות,
לדכא ביד ברזל כל הופעה קולטורית מיוחדת, להרחיקם

פכחו את עיניכם!

הקלוב הפולני בדומה הרוסית הלך בדרך
אחיו הכבדו כפרלמנט האוסטרי והתחבר אל המפלגה
השהורה, מפלגת האקטובריים, ועשה הסכם אתה,
לתמוך בהצעותיה אשר תציע. בעד ההסכמה
המבישה הזאת, ללכת יד ביד עם מפלגה ימנית,
הרוצה לבלוע את הלאומים הקטנים אשר כרוסיא
ולדכאם, לא קבל הקלוב מאום, מלבד הבטחה
גרידא, שבהגיע תור הנתן הנהגה עצמית להגלילות
השונים, הנתן הנהגה כזו גם לפולין, דבר המוכן
מאליו ושהיתה נתנת גם בלי קבל כל טוכת הנאה
מצד הפולנים. מסתבר מאליו, שהמפלגה השחורה
הזאת תשתדל לשמור על היסודות הרוסיים אשר
בפולין והודיעה בפירוש, שהיא מביטה על פולין
כעל מדינה רוסית, והשפה הרוסית צריכה להיות
השורת בבתי הפקידות, בבתי הספר התיכונים
והגבוהים ובכל המוסדים הרשמיים. אבל תחת זה
קבלו הבטחה, שאליה שואפים הפולנים זה כמה
בסתר ולא יכלו לדרשה בגלוי מעל כמת הדומה.
ראש המפלגה האקטוברית, גוצ'קוב, הודיע, שהפולנים
התנו אתם תנאי, שבשעת הנתן הנהגה
עצמית לפולין ינבילו את זכויות היהודים
שם, וקבלת התנאי הזה היתה הגורמת להסכם
ההרדי.

ואתם הנבחרים הפולנים, שהמטירו אש
ונפירת על הרוסים הימנים השחורים השואפים
לרוצץ את העם הפולני וללחצו, אתם הנבחרים

מומן את עצמו להעביר שאר ההנאים תחת שבטו,
הפסיק אותו ישראל באיר בכקשה, שילוח לו כסף על
הכתובה ותיכף ומיד יפטר אותה בגט פטורין.

לא עברו ימים הרבה וישראל מאיר נרש את
אשתו ונסעה מביתו לאשר נסעה. בר' יוסף נזרקה
שיבה והיה חפץ לנסוע לארץ העתירה לקבל את
בניה לתוכה בשמחה. והנה, הוא עובר בעגלה להגיע
אל בית הנתיבות; הוא נוסע אל האה"ק. — כשירד
מהעגלה וחבילותיו בידיו ובא אל האכסניא, ראה
והנה אשה זו של ישראל מאיר עומדת לפניו. —
„א-א-א! קרא ר' יוסף במשתומם, מי הביאך הלום?"
„אל תירא ר' יוסף, מנחמת אותו הלזו. הלא
שמעתי, כי גם אתה עשית כבעלי, גרשת את אשתך
ועיד לא נשאת אחרת. הגד נא לי, במה אמצא חן
בעיניך?"

„אהא! מיכ, עוד היום נהיה אצל הרב ומי
שנהן ליעף כח יניח גם לנו מעמ". ר' יוסף לא שנה
דבריו ועשו מה שעשו ושניהם נסעו יחדו. כבואם
שמה, שכרו להם דירה בצפת אצל פרשת דרכים,
וברבות הימים נתפרנסו מכיתם, שנהיה בית מועד לכל
גר ארחו, וחיו בשלום ובשלחה.

אני שהקן — היא פטשמניה, אוהב אני בשר-דגים —
היא בשר-שור, למעני עשה וחמול עלי ר' יוסף, כי
אנוש אני".

„הם! נתן ר' יוסף עליו בקול, שב נא והרגע
מעמ. הש"י נתן בלבי רחמנות, לעשות מיכה עמך
ועם כל ישראל ואגאל איהך איה"ה מעבדות לחירות.
הסכת ושמע! מה שכתך?"

„שמי? ישראל מאיר שמי".

„ר' ישראל מאיר, הרבה דברים למדת, ודואה
אני חיבה לעצמי להודיע לאחי כני עמי, שיהיו נזהרים
בהם לזרזותם, בשהגיע עתם למפס ולעלות על גבי
ההקרה ולא יכואו לירי מבשול חס ושלום כמוני. גם
אותי ברך ד' במהנה מיכה כמך, ההדע מה עשיתי!?
גרשתי אוהה מיהספה כנחלתי. גם אתה כמוני עשה
וירוח לך".

בחיה רעה פצועה מכדורי הרובה מהעירר
ישראל מאיר בקנאה וצועק: „נמצא שגורה היא
מרפנד, ר' יוסף, שאגרש אותה, אכר מה אעשה, אם
נפשי חשקה לראות חיים בשאר בני אדם?"

„שכע בני! השיב יוסף, לישא אשה אחרת אתה
רשאי, אבל דוקא בהנאים האלה: שלא היתה רעהבניה,
לא צעקנית ולא ותרנית, בחפצך". ובעת שר' יוסף

פיליטון.

תמורה.

ברצות ד' דרבי יוסף פ, ותחת סמרטוטין
צואים לבש לבנים, התחיל להיות „כורר" בין אנשים
נצים ולפעמים גם „שליש", לעשות שלום ביניהם,
אע"פ שרא חזרו אחריו.

היה כעשה, תיכף אחר סכות והנה יצוא יצא
יוסף מביתו וקול מועזע את מחו. נחפו וירד לשוק
וראה איש ואשהו נאנקים, חובטים וסוטרם זה את
זה כהרגנוגים. חפץ להשתקם, אבל הם לא השניחו
בו ולא עמדו מזעפם.

„רואה אני, כי קרבות היא חפצה ומדון דבריה",
אמר אל האיש, „בוא נא גבר אי ואחיה לך דעתי,
מה לעשות באשה האודבת להקוטט".

ר' יוסף צוה, מי לא ישמע? פטפט ולהג האיש
בלבתי אחריו: „ר' יוסף, היא הקדיחה את הבשילי
ועוד היא מבגרת הבעיה!"

„חיש נא אל חדרי, עזר מיכה יש לי בשבילך".
„עוץ עצה למעה"ש", ההחנן אליו הזר. „אני
והיא — דבר והפוכו, אני קצצן — היא ותרנית,

* * *

חצפה יש כזה! אנגליא, שכבשה כמה ממלכות ובלעה מדינות והכניעה יושביה, מקנאה עתה קנאת הטורקים והסרבים!

מרידה בחינא. צואת הקיסר והקיסרית, להמליך את הילד פואי בן שתי שנים ואביו משון ימלוך כשמן הרגיו את כל דע המלוכה בחינא. הנסיך סימו-שען-שוואן מבית המלכות מין קבץ חיל גדול וגם אוצרות עצומות לו, והוא מתכונן ללכוד את עיר הממלכה פעקין. גם הנעוה רפובליקנית התעוררה, כי רבים אינם רוצים במלך. קרוב לשער, שמלחמת אזרחים תתעורר בארץ ההיא. המושל משון כלא את כל הנסיכים מזרע המלוכה, כי כלם קשרו קשר להמיתה.

על המצפה.

כתבי סתר.

לכו בקשו בכל ארצות תבל אומה אף פראיה, שאין לה כל סדרי מדינה, אשר מורית ומדריכיה מורים אותה להפרד בשעת הסכנה. ומורים מתעים כאלה ישנם עתה לעם היהודי. הננו בסכנה גדולה. היש צדק לבאר את זאת? הכל מתנכלים עלינו להכחידנו. שונאים גלויים כורתים מחיהנו, גוזלים זכויותנו, מדכאים אותנו כחקים קשים וגם בתי-הדין וארגוני הממשלה אינם מנינים עלינו כראוי. ושונאים נסתרים הנראים כאוהבים מתנכלים על נפשותינו, להביא בליה לרוח היהדות, להעבירנו למחנה הנכרים, לציד נפשותינו. ועל כל אלה עלינו להתגבר, עלינו לעמוד בקשרי מלחמה עם אלה ועם אלה ואף רגע, אחר אסור להסיה דעהנו מהם, ומה יקל לנו את ההגנה על עצמנו יותר מאחדות, מהתחברות כל מפלגותינו לאגודה אחת, אשר כל אחד ממנו יוכל לשחרר בעדנו סכנו, לעזור לקיומנו כזמן הקשה הזה? על כן כל יהודי נאמן ישמח לשמועה, כי הסכנה הכללית פועלת עלינו לטיבה, כמו שהיא פועלת על בעלי-חיים ועל בני-אדם פראים באפריקה: להתאחד לעמוד על נפשנו. וכן עלהה המחשבה ליסד באוסטריא אנדות הקהלות, לחבר את כל היהודים יושבי הממלכה הזאת לכנסיה שלמה, שתוכל להגן על כל עניינינו בחוץ, ולא נהיה כצאן אובדות כלי רועה. כלנו שמחנו, כלי הכדל מפרנה. אך שם בקצה הצפון בגליציא, באותו הנליל, שמצב התרבות נמוך שם מאשר הוא כמיכעט ובאפריקה הפנימית, אשר אין יודעים שם אף את הסדר, כי יהודים צריכים לחבור ביהודי, לשלחו בתור בא-בחסם אל בית המחוקקים. שם חרדו לשמועת האחדות, שם בין צאן מרעותו של סטרינסקי אחדות ישראל גם היא בכלל "חדש אסור". וזצדיק סבלו שלח כתבי סתר אל הרבנים, להזהירם מפני הסכנה המרחפת על היהדות מאגודת הקהלות ולצוותם, להשתדל כל אחד במקומו, להפר את המחשבת. ולמען חוק את הדבר נחחס גם הנאון מברעואן על כתבי הסדר, כודאי בלי ידיעתו. והכל כמסתרים, כסוד סודות. בגלוי אין מעוים לעשות את הדבר הזה, כי כבר העירה הפליטיקה הכללית הנפתלת, לקרקל את הכל, די כעס וחרון-אף. לכן השמרו והזהרו רבנים, לכל תגלו את הדבר. אבל עוף השמים הולך את הקול. הננו הולכי רכיל ומגלים את הסוד. נעשה התועבה הזאת בישראל! גם את המחשבת הטיבה, ליסר אנדות הקהלות רוצים להפר, כמו שהפרו כל מחשבת טובה ומעשה טוב, שהתעוררו בישראל בארץ הזאת. עתה ידע ישראל, ידע כל העולם, מי ומי, בעוכריו. כקן של נבעים מכל דעת, של משחתי המדות, של הולכי במל, יסדו ממשלה על ישראל, להטות את כל העם היהודי לחפץ מושלים מעצמם, הנתכבים מידי צורדינו. לא נעים לתקפי הפולנים, שזהיה אחדת ליהודי אוסטריא. פוליטיקה אונגרית רוצים להנהיג בתוך היהודים בגליציא, להבקיע גם אותם לשתי בתות, למנוע כל אחרות. דעו יהודים את האורכ העומד מאחריכם ועישה במחשך מעשהו, לעצור בעד כל מעשה טוב, למנוע כל עצה ולהפר כל מחשבת, שיש בה איזו תועלת. עד מתי נחשה? עד מתי נהיה מסורים בידי

למלחמתנו הקשה בגולה ובפרט בנוגע למלחמתנו בער ארץ העבר, שהיא תקותנו היחידה לעתיד! צבי שרפשמן.

ענינים מדיניים.

הסכסוך הפנימי באוסטריא. הכרות מצב מלחמה כפראג הועירה כזריקת מים קרים על חולה מהרגו. המשכים המתונים לקחו מוסר וציריחם יושבים במועצת הממלכה במנוחה, תחת אשר יראו הכל, כי ישביתו את העבודה כירוב, להנקם על נעילת ועד המדינה כפראג ועל הכרות מצב המלחמה כפראג. רק דמשכים הרריקלים משתובבים, שורקים ותוקעים בחצוצרות בשעת עבודה הפרלמנט לבטלה. אבל אין משגיח בהם. הפרלמנט עוכר את העבודות הנחוצות, למצו את הקציב הממשלה לחצי שנה לפי שעה בדרך הצעה נחוצה. ולפי שדרוש להצעה נחוצה הסכמת שליש הבית נאותו גם הסוציאליים להסכים לנחיצות ההצעה, שלא להביא את הממשלה במכוכה. — בערי ביהם נתחדשו הפרעות. ההמון המשיכי מהנפל על בתי אשכנזים ויהודים ומפוצץ חלונותיהם. בווינ עשו אשכנזים הפגנה נגד יסור אוניברסיטה איטליה בעיר הממלכה. הממשלה רוצה ליסד את ראשית המוסד הזה — מחלקה ללמוד חקים ומשפטים — בווינ, כי במירול לא יניחו האשכנזים וכמריעם קשה הרבה, כי אין הממשלה רוצה לחוק את הרוח האיטלי בעיר הזאת הסמוכה לגבול איטליא. כמדועס עשו הסלובנים הפגנה בשביל יסור אוניברסיטה סלובנית בלאיבך. בשני המקומות היו סהומות ורכים נכלאי. — המשא ומתן עם המפלגות, לכונן מניסטריום פרלמנטרי מתוך המפלגות הגדולות, נפסק, כי עתה בעת הגברת השנאה בין אשכנזים אי אפשר לשני העמים לשבת במניסטריום אחד ולעבוד יחד. המניסטריום של פקרים יאריך איפא ימים.

המצב במדינות הבלקן. הקינם על סחורות אוסטריא כמורקיא בעינו עומד. לאוסטריא מניע מזה נזק כעשר מיליונים ככל חדש, וקשה יהיה להשיב את המצב לאיתנו. כי ביתנים יכניסו האנגלים והאשכנזים סחורותיהם שמה וכאשר יתגלו כהן הסחורים הטורקים קשה יהיה לשוב לסחורות אוסטריא. הכלית הקונס היא דכוף את אוסטריא לתת תשלומים למורקיא בער בוסניא והרצגובינה, שלקחה לה לצמיתות, אם לא תשלומים בער המדינות עצמן, עב"פ לשלם את ההלק מחובות ממלכת טורקיא, שהיו עמוסות בתחלה גם על בוסניא. מורקיא דורשות בער זה סך ק"כ מיליוני כתר ואוסטריא הפסיקה את המשא והמתן עם מורקיא, כי אינה רוצה לדון מתוך אונם. היא דורשת לבטל בתחלה את הקונס ואחרי כן הדבר על דבר תשלומים. כמובן קשה גם למורקיא וגם לאוסטריא לבטל דעתה, אין עתה תקנה רק למהר להקיל את הועידה של באי-כח כל הממלכות הגדולות והיא תשפוט בין אוסטריא ומורקיא. — תוצאות הקינם הטורקי, שגלוה אליו פחד המלחמה, הן נראות לעין. שטרי הערך של ממשלת אוסטריא ירדו מאד כמחרים וכן גם שטרי מניות של מוסדות חרשת וכנקים. גם סחיר סחורות מעשי ידי אדם ירד הרבה מאד. העניים שמחים והעשירים מתעצבים. פחד המלחמה הוא פחד שוא, כי אין שום מדינה רוצה במלחמה באמת. צלצול החריבות בסרביא הוא החכולת הסרבים, להראות את כעסם על הכונת תוחלתם והם מקיים, שהממלכות החמולנה עליהם ותפעלנה אצל אוסטריא, לתת להם איזה דבר בתור פיוס, להשתיקם. כל הממלכות מכחישות את השמועות המרגיונות. אוסטריא מבטיחה, כי קבוצ החיל בבוסניא אינו למלחמה, כי הרי לא קראה את חיל המלואים לשוב אל דגלם. הוא רק זהירות מפני שורדי הסרבים. איטליא מבטיחה, כי נאמנה היא בכריחה עם אוסטריא. וראש ממשלת אשכנז גם הוא הכפית, כי אין לפחד מפני מלחמה. רק אנגליא נרמה את הסכסכים עם מורקיא וסרביא. שליחים אנגלים ועתונים אנגלים מסיתים שם את העם באוסטריא ומחזיקים קונסם, למען יוכלו המה לכבוש שם את שוק הסחורה. וכמה

מפלגה למפלגה, כלם רוצים להשמיט את הקרקע שמתחת רגלינו, לגזול מאתנו את כל ענפי הפרנסה ולרדוף אותנו עד חרמה, עד השמידם אותנו, ואם אינם אומרים את זה בגלוי, הרי הם טרמים מפני שתועלת עצמם מכריחה אותם לכך, לשבת על שני כסאות, לרבר אתנו בענייני טובות ורכות ולכונן את קנה-הרובה לנגדנו — מאחורינו. ורוחלא קמה בנכחיהם להכחיש את הדברים הנאמנים הללו.

והמלים הללו, שצלצלו בתוך כתלי הסיים הגלוי, צריכות להתפשט בכל מקום, הן צריכות להשמע בחוקה באוני כל יהודי, באוני כל בני עמנו. כפעמוני-שרפה, המשמיעים קולם, המכשר שואה וסכנה למרחוק ומודעו על איש לשמעו, ככה צריכות המלים הללו להשנות בחוקה ולעורר כצלצולן הנורא את אחינו השלויים למראית עין ועוצמים את עיניהם מראות את מצבם האמתי. הפולנים כסו את פניהם בצעיף אהבה ובשמה המה דורשים מאתנו, כי בידיהם נמסור את גורלנו, כי הם ילחנו בעדנו, כשם האהבה הזאת הם דורשים מאנו, כי נכחיר את עצמיותנו ונמית את נשמתנו הלאומית, כשם האהבה הזאת הם דורשים, כי נהיה משעבדים ונכנעים להם ומכורים להם כגופנו ונפשנו ועוד נעזרם לרכא את החלשים מהם בארצם, והעם העברי, הגוי ההכס והגבון הזה, שומע מלים ריקות-התכן ומאמין, אחינו עוצמים את עיניהם מראות נכוחה ובעד לחיצת יד נרידה ובת-צחוק של הסברת פנים נכונים הם למסור את מפתחות אוצרותיהם ביד שונאיהם כנפש. לשעבר להם את הכל ולמבור להם את הכל, לכבוד בעמם בעד נזיר ערשים, שהוא רק בדמיון, ולשעשע את עצמם בתקנות טובות ובשירים לעתיד לבוא.

פקחו את עיניכם, אחים, דאו את הנעשה מסביב! — זאת היתה קריאתנו מאז וזאת היא קריאתנו עכשו. לא נאה לעם עתיק יומין, שסבל כל כך הרבה להתנהג כאותה בת היענה, שבראותה פרס מרחוק, היא מסתירה את ראשה בין ברכיה וחושבת, שעל יד זה אין אויבה רואה אתה והיא כבר מלטה את נפשה ממות. יש לנו די אמץ רוח להביט בפני המציאות המרה בעינים פקוחות. לא ילדים אנחנו שירמו אותנו כממתקים וכפרי מגדים. אנהנו נמצאים בין זאבים — זה צריך להיות גלוי לכל. ובאשר תחרור ההכרה הזאת אל לבות כל אחינו וזהי הכרה מוחרת וברורה, אין ספק, שכלם יגיעו לאותן המסקנות, שהגענו אליהן אנהנו הציונים וסוף כל סוף יחזיקו גם הם באמצעינו בנוגע

ביום השישי לששת ימי המעשה, והדלת סככה על צירה והנה יהודי תרמילו בידו וזוגתו אחריו דורשים: "הניכל פה לישין?"

"כן", ענתה שם זקנה אחת, שלא הביטה אפילו בפניהם.

האחה הוא ר' ישראל מאיר? "קרא ר' יוסף בפנים שוחקות, — כשננער משנה הצהרים לקול האורחים. האחה הוא אותו ר' ישראל, שהייתי מצטער עליו, שגרש את אשתו על לא דבר, הלא אצלי כשרה והגונה היא."

"וגם אותי שבץ אחוני, בעת שנודע לי, שגרשת את אשתך נהסתפח בנחלתך, הביטה נא הלא אין כמה לטיב כנשי ישראל?"

"אם כן בני — אמר ר' יוסף כמתמיה — הרי אהם כעידים, שכל מה שעשה הקדוש ברוך הוא בעולמו, טיב ויפה ומתוקן כחכמה.

"יודע אני למה אתה טרם, ועד היכן עקיצתך ברמו זה מנעה", השיב לו ישראל מאיר, "אתה נשבת באחר, ועצמך ובשרך מרגיש."

נדבונה: שמואל יזונהק.

שלימ, שאינו מכירנו, שאינו יודע שום דבר מהנעשה בעולם ובתיבתנו והוא רוצה להטיל גורלנו ולהכריע עתידותנו! ההקום אגודת הקהלות או נקבל עלינו גזרה-סתר מבלי לבטלה? לצבור אנו מוסרים את הדבר והוא יבריע.

ברור ה"רבה.

עורך נבכר! בא לידי גליון "קול מחזיקי-הדת" נומר 5, וראיתי בו מאמר נגד המכתב מפרמיסלא בהמצפה גליון 44. לחשיבות הענין רוצה אני להשיב עליו, ומקש אוהך, בתור עורך העתון האחד, הפותח שערינו גם לרברי תורה, להת מקום לרברי. הנני מרלג על הגרופים ורוצה אני להשיב תשובה איכך-מיבית רק על רברי "התורה" שלו, כביכול, שהוא רוצה להראות בהם על סופרי "המצפה", שהם כורים ושחמרה להם ידעיה רברי חז"ל. לאט! סמירה זאת לא נניה על לחינו. אני לא אחשרהו בחסר ידעיה רברי חז"ל, אף כי בפמים גדול הוא כוהב: "הפהגם חרש אסור מן התורה בכל מקום לא נמצא ברברי חז"ל בש"ס ומדרש". יעיין נא: סף ערלה, קירושין "לח, ורמכ"ן פ' אמור, ועוד ועוד. מקום הפתגם: "הלעיטהו לרשע וימות" הוא מראה במעשר שני פ"ה, אף כי לא שם, אך כבבא קמא מרובה מקומו, ואך חפצו להתראות כבקי "במסכת ורות" ולא אך "במסכת הילדים" בבא קמא, הכשילהו, להעתיק ציון מסורת הש"ס מכבא קמא למעשר שני. מבקרנו! ידענו כל אלה. וכי גם הפתגם השלישי "אל התחבר לרשע" באדר"ג לא נעלם ממנו, הואל נא להאמן לנו אכל מה ילמדנו כל זה? כי שלשת הפתגמים האלו לא המציאה "הכת הירועה", אך נמצאו ברברי חז"ל? אמה. אכל התעקמות הכתובים וגלוי פנים ברבריהם ז"ל שלא כהלכה, את זה כנה כוהב המאמר בהמצפה 44 "עקרי דת הכת הירועה" ובצדק. כי חלילה ליחם פתגמים אלה ע"פ פירושה המעוקם לחז"ל ולהעלותם למעלת עקרי דתנו, כחפץ המבקר. אמנם אמר רשב"ג הלעיטהו וכו', כלומר אין חובה עלינו להשהדל, שלא יכשל איש באיסור, אם רואים אנחנו, כי באורו מעשה הוא עושה בודון עוה איסור אחר חמור מזה, שהננו רוצים להצילו ממנו. כמו ברבעי וערלה, ("זה לשון הרמב"ם: ואם עבר ואכל ה"ז גזלן, ואין לנו לעשות תקנה לגזלן... לפי שעוון גזלנות יותד גדול וז"ל הר"ע רמאי פ"ג מ"ה: לגזול מהבוונה. ובהוי"מ: אי ידעינן דלגזול מהבוונה, אף רבנן מורי, דאין אנו אהראין לרמאים. הרי חזינן כי מטעם גזל החמור נגעו בה. הרע, דאל"כ חקשו לך פסקי הרמב"ם אהרדי, שפסק ברבעי כרשב"ג הלעיטהו וכו' וברמאי שלא כרבי יוסי, ובהריא אמרינן בירושלמי, ר"י ורשב"ג אמרו רבר אחד, אלא ודאי בדאמרינן, דמעמו של רשב"ג משום איסור חמור, וברמאי סובר הר"ם דלטובה היא מהבוונה, והתישב עפ"ז גם קושיית התו"ם ברמאי עיי"ש, ואין כאן המקום להאריך. — ועוד ראיה, דאל"כ, למה מפליג רשב"ג: במה דברים אמורים בשביעית, אכל כשאר ימי שבוע הלעיטהו, ליפלא ולהני בדירה: בר"א בסתם מקום, אכל באהרא דרשיעי הלעיטהו, אלא ודאי, שאין לנו להלעיטהו, אם הוא מכבר למשל עובר ע"ז, לפי שאין שתי העבירות באות כאחת, וילפי שאין העבירה האחרת חמורה מו, שבא עתה לעבור. הנע עצמך, וכי אין אנו מחויבים להציל את הבא לאכול חתיכת חלב, וסבר שהוא שוכן, אע"פ שידעינן ביה, שהוא חשוד למשל על השבועה, וכן ג"כ אע"פ שאובל את החתיכה בלא ברכה. ואין שייך לכאן ענין אותן הנשים שנחבט אודותן מהרי"ע בטרפו שער העשרים, כי שם מניעת החטא הגדול הלוי רק בהתרת הקל. ועיין עוד ברגאון ר"ע איג"ר, שמפרש שהצנעין בב"ק, קאי גם לרשב"ג ובשאר ימי שבוע. הרי לפ"ז עבדינן תקנה לרשע גם אייבא דרשב"ג. אבל לדמות דין זה להשתדלות של מן הגאון מריב ז"ל להציל תלמידי בה"ם מחלול שבת החמור, ולומר: הלעיטהו, לפי שהם רשעים מכבר, או בזה שמבקרים את בח"ס בש"ק, הוא כורות גמורה, וחם לו לרע

ישראל, לחשוב זאת לעקר דתו. גם הפתגם השני "אל התחבר לרשע אפילו לרברי תורה", אמה, שנמצא בדחז"ל. אבל גם על בונתו לא עמד המבקר. כי התחברות זאת פירושה: אחוה, ואהבה ורעה, אבל לא השתתפות לדבר טוב או התאחדות הכוחות למעשה מועיל. (ז"ל הרמב"ם: אל התחבר לרשע במין אחד ממיני האהבה והחבר. וז"ל בעל הוי"מ) באבות: "הרחק משכן רע. זה הרע לכריות, כעסן, גאות, ובעל נקמה, ממנו התרחק לגמרי. ואל התחבר לרשע, זה רע לשמים ולא לכריות, ודי כשלא התחבר עמו, אבל לא הרחיקו, רק החזירוהו בתשובה. ועיין כעין זה בהגאון יעב"ץ בלחם שמים. ועיין בשבחים למרן כעש"מ ז"ל וז"ל: שהשכינה מיללה ואוסרה, כל זמן שהאבר מחובר, יש הקיה שיהיה לו איזה רפואה, וכשחוקכים אין תקנה, וכל אחד מישראל הוא אבר השכינה. וז"ל הכתוב ברה"י מקור דין הלעיטהו: ויתחתן לאחאב... ויוכח צאן ובקר לרוב... ורי בזה מחוסר מקום) והמפרשים באופן אחר, שמים אור לחושך. ומה רוצים האנשים הטיבים האלה? האם לא בעצמם חוברים עסקים, וכורתים יערות, ומלוים כסף, ומתיעצים בצרכי צבור יחד עם רשעים? ולא עוד אלא שהם חונפים להם בכקשם מהם חסד.

נשאר איפא הפתגם השלישי: "חרש אסור מן התורה בכל מקום", שהוא באמור משנה וגמרא והלכה, ולא מאמר "רגיל בפי מאורי הגולה", כמו שמאי במעות המבקר. אכל... אבל... מרי' ראברהם, הננו שוחק על עצמי. האם עלי להביא ראיות, כי מן איסור תבואה חדשה קודם הבאת העמר אין ללמוד איסור להחלפת ספוריק בקפלוש מטעם חדש? או לאיסור הקין ספסלי בית המדרש מטעם חדש? או האתאמץ להוכיח, כי בכלל חרש לא נכללו הישיבות החדשות בגליצא, שיסרו הרבנים, ושנם אוהן הם אוסרים כמעט "חדש"? לא! לא "אתחרה את הסיסים". — בילדות מגוכחת מעתיק המבקר לבעין אסמכאה "עושה חרשה בעל מלחמות", ושוכח כי הוא מולול כאחת ממדותיו ית"ש, וחז"ל צונו: הדבק כסדותיו מה הוא... אף אהה... גם על רבר הפוליטיק, אוטר המבקר, יכולני להתוכח אתך. מי יודע אם לא יעשה סמרוניסקי מיבות יוהר מהכלוב הציוני אבל לא פה המקום". תורה! כי לוא רצה להתוכח בר"ג, במח השתיקני. הוא מרם ידע, אבל מאמין, כי עיד יפעול סמרוניסקי ישועיה בארץ, ואני חבל! לא זכיתי להמנות אל קהל חסידיו של אותו צדיק. — אקוה כי גם המבקר יורה כי לכל הפחות נמחר היה בבהבו: "נבער הכתבן מדעת ומעיו פניו", ירע הקהל כי לא כל הנרפס ב"המצפה" הוא אמה". אמנם כן, אכל משתדל הוא עכ"פ "המצפה" להרפס אך אמה. והלואי שיעשו כן גם מבקריו.

אין דרכנו להתוכח עם המששים להרע האלה ולענוהם כאולתם ורק מפני שהרבר נוגע לכבוד נאון בישראל ולכבוד אלפי יהודים במקומות הקטנים, דסיבלים מן העישים פוליטיקה בעקום רברי תורה כזרן לצרכם, פרסמנו את התשובה הנכונה הנ"ל ויותר לא נענה גם אם יוסיפו לגרף ולעקם רברי תורה. המערכת.

פיליטון חמו.

דאנה כלב איש ישחנה, כלומר יגידנה לאחרים. והנני מיסר לכם דאנת. זה ימים אחדים אנו מחפש ומחפש ואיני מוציא. ורא אחרי מומים ורפי אני מחפש בקהלות כררכי, אלא מפתח אני מבקש. עומד אני לפני שערי בינה והם סגורים ואין המפתח לפתחם. מעשה שהיה כך היה. לפני חרשים אחרים בסוף הקיץ ישבתי על ספסל בגן העיד וסמוך לי ישבה על ספסל אחר כנופיא שדמה של אנשים ונשים מבני עמ-הארץ, ווכוח נמרץ היה ביניהם. אחד הציע שאיה: איזהו ארם הגין ברורנו? זה קרא בשם איזה אציל ידוע, זה איזה פקיד רם וזה איזה חכם וסיפר. כל אחד בפי הנראה מצא שלמות רק באותו אדם, שאידיאלו

מתמלא בו. במובן ברר כל אחד את טעמו. ישב ביניהם זקן אחד וקרא בסוף במכריע: רצונכם לדעת מי הוא ארם הגון, המתינו חרשים אחרים, כגלל חג היובל של הקיסר ישיגו בלי ספק כל האנשים ההגונים אותה-כבוד ותארי-כבוד ואו תמצאו את כלם נקובים בשמותם בכל העתונים היומיים. ברברים האלה נפסק הוכוח וזה היה לי לאות, כי כלם הסכימו לעצתו, כי אות-כבוד או האר-כבוד הוא אות נאמן על מעלה בעליהם. שמרתי את הדבר בלבי וחשבתי: הבה אראה גם אני, מי מבני עמי הם האנשים ההגונים, טוב לדעתה.

והנה הגיע היום, בגליונות שאחרי יום החג הגדול, שני לחדש רצמבר, נהפרסמה רשימה גדולה של כל האנשים ההגונים באוסטריא, שוכו להפקד ביום הזה באות כבוד. ישבתי לעיין בשמות האלה, לדעת מה מיבם, למען אדע למי עלי לחלק כבוד ואת מי עלי לקחת לי למופת, לחפיץ לעשות כמעשיהם. לא למען אוכה גם אני לאוה כבוד, כי מעשים טובים הם מהרברים הנקנים בכסף הרבה ולזה כודאי לא אוכה, אלא למען אוכה עכ"פ בעיני עצמי כמחשבה טובה, שהקב"ה מצרפה למעשה.

ברקתי את כל שם ושם ומצאתי, כי מתן הכבוד לבעליו הוא בצדק. זה הצמין בשרה הכלכלה של הסדינה, זה בתור פקיד רם התנהג בצדק וכמישור לטובה הממלכה, זה בתור ראש מפלגה פעל הרבה לתועלתה ואם אך לא גרם נזק כפעולתו לכלל הממלכה ראוי הוא לגמול טוב. בכלל נפקדו אנשים, שעשו טובה הרבה לעמם כאיזה כקצווע.

על פי זה בחנתי את שמות היהודים, הנמצאים ברשימה במספר לא קטן, והרכה למרתי מן הרשימה הזאה, שנרשמה במקום גבוה, שאין גבוה ממנו בעולם השפל. ראשית למדת, כי ביהודים אין אנשים הנונים במספר, שאנו מוצאים ברשימה של עמים אחרים, רק כמאה יהודים נפקדו באותה כבוד ולפי ערך מספרנו בממלכה היו מאהים יהודים צריכים להפקד. אבל מה נעשה, בודאי אין הגנים יוהר. שנית, כי שם יש סדר, אבל אצלנו אין מודדים ואין מעריכים שים ארם, לתה לו הארי כבוד. אלו חלקו אצלנו הארי כבוד לא היה נשאר לנו אף יהודי אחד, שלא קבל אות-כבוד או האר-כבוד, ער שלא היתה עוד כל רבוהא בזה. הרי היו ימים, שנם אנחנו חלקנו תארי כבוד: החבר, מורנו, מוהר"ה הגביר, הנגיד, הרב הה"ג, הרה"ג, הרה"צ וכו'. האם הרבה נהנו מהם אלה הראויים להם? אנו דמוקרטים ביותר ואין אנו מניחים לעולם יהרון לאיש על דעהו. לא עברו ימים רבים והתארים האלה התפשטו על כל ארם מישראל ואין לך היום אף הדיוט שבהריומיה, שאין לו התארים מורנו ("החבר" נעשה לתאר-בזיון, תחת אשר לפנים לא כנו בו רק את חכמי ישראל), הנגיד, מוהר"ה, ואין לך ארם, שפרנסתו מצויה, שאין קוראים לו הרב, הגביר ואין לך נכר איזה רב או רבי, אף אם הוא בור, שאין מכנים לו הרה"ג, הרה"ג או הרה"צ ושאר התארים הרבים והעצומים, שמתארים בהם את הרבנים. אנרכיה שולטה אצלנו בתארי הכבוד ואין מודדים בלל. שם מנהג אחר, שם בודקים ובוחנים, שוקלים ומעריכים.

על כן חשקתי מאד, להכיר את קנה-המדת, שמודדים בו למעלה כבוד כל אדם ומעלתו, להראותו לאחינו, אולי יתרגלו גם הם לאחוז בו ולשים איזה גבול בכנויים, לבג יתחללו ונוכל גם אנחנו לכבד בהם איזה ארם הראוי לכבוד באמה. כי באמת התארים נגיד, גביר, מורנו הם התארים רמים ונשאים. נגיד הוא נסיך, גביר הוא מלך, מורנו הוא חכם גדול הדור ומכ"ש שאר התארים הרמים, שמכנים בו את האבר"ם ונכרי הארמיריים, אלא שלא נזהרו כם וחללו. ואני יושב וקורא שמות היהודים, שנפקדו בתארי-כבוד ובאותה-כבוד, ומתפלא, קורא ונכהל וכל מה שהוספתי לקרוא כן גדלה מבוכתי. הכל כך קטנה ידעתינו את בני עמנו, עד שלא ידענו ער כה את גדולינו איה? מי ילד לנו את אלה? מי גדלם? מה פעלו לעמם? ובמה זכו את ארמם?

כאשר לא מצאתי פתרון וגם מכירי לא יכלו להגיד לי, עשיתי מעשה מכריע, פניתי אל קצת מאלה, שהמלך חפץ ביקרם, במכתבים, ברכותים ברכה הראויה ליום שמחתם ושאלהים בהכנעה ררך אנכי, כמה זכו לכבודם, כלומר איזה טיבה עשו לעמם? האנשים הם בני נמוס ומהרו להכיע לי תורתם על הכרחה ולהודיעני זכותם. זה ענה: "נרבותי נרבה הנונה — לחברת בתי-הספר האשכנזים בביהם"; זה ענה: "השתדלתי הרבה מאד בבחירת יועץ החצר ק, לראש לשכת המסחר"; זה ענה: "עמלתי הרבה בהמצאת הלואה להנהגת העיר וויץ"; זה ענה: "בהיותי עורך העתון "ט..." הקרוב אל הממשלה, יגעתו מאד, להצדיק את הנהגת המדינה מרבות המשכים"; זה עניי "בהיותי סופר קבוע בקורשפונדנץ של הממשלה הייתי מצדד המיר בזכות אוסטריא נגד טענות הסרבים". זה ענה: "הרי ידוע לכל, כי אני מרים תרומה קבועה הנונה להחזקת התיאטר העירוני הפולני כלבוב וסכום הנון אני נוהן לחברת בתה"ם הפולנית".

עתה ידעתי את הכל. האנשים האלה מכינים כשם "עמם" את העם התקף במדינה. אם ישלט במדינה העם האשכנזי, אם גם מהמפנה האנטישמית, יהיה הוא עמם ואם הרוחני, אז הם רוהנים. ואף אחד מהם לא העלה על דעתו, כי בכתבי "עמם" כונתי על העם היהודי.

"אם כן, אמרתי, הרי יהודים כהור כאלה לא השיגו כלל אותות כבוד". בכור המושל במקומו מונח, הלא הוא אינו יכול לזכור בעצמו שמות כל הראויים לכבוד, הוא חולק בכור רק ע"פ הצעות יועציו. — ראשי הקהלות הראשיות וגם רבנים השיגו אותות כבוד, כן נסה אחד ממכירי להוציאני ממכובתי בדקתי את שמות אלה ומצאתי אותם, שמות ראשי הקהלות כלבוב, בקראקא, בקולומיא, בברוד, במרופאו ובגראץ נמצאים כרשימה, וגם שמות הרבנים ממרנו, מסמניסלב ומפרעראו ושמות שני צירי הפרלמנט מן הקהלות היהודיות ברוהביטש ומסמניסלב. הירד, לא נלה כבוד מישראל! הן אלה זכו למה שזכו בתור יהודים, הנם איפא גדולי הורנו, מאורי הגילה! אבל מי זה יניד לי כמה זכו רק אלה ולא אחרים? איזוהי המעלה, שיש באלה, שאינה באחרים? תורה היא וללמוד אני צריך? מה הוא הצד השווה שבהם שעשה אותם לגדולי ישראל? הרי אני מונה שבחם: הרב מסמניסלב ואוי כודאי לכבוד, הוא נאון התורה, הרב המרנוכי — פטריוט, ראשי הקהלות הגדולות עמלים בעניני הצבור היהודי, ר"ק קולישר הוא בא-בא קלה גדולה, לרבר כשמה ולהציע צרכי היהודים כפרלמנט, ד"ר לונשטיין הוא חכם יהודי ומגין על חכמת ישראל, בראוי לכן רב כלבוב. לא ראי זה בראי זה ולא ראי זה בראי זה; הצד השווה שבהם? מהו הצד השווה? אם תאמר שכלם עומקים בצרכי הצבור באמונה, מדוע נגרעו ראשי הקהל בוויין ובמשרנוכיץ? יצרי הרע מסיחני לחשוב, כי אלה אכדו עילטם כאשר הם מסירים יותר מדי לעניני העם היהודי כאמת, הר"ר שמירובר הוא ציוני כנלוי והר"ר שמין חשוד קצת בלב יהודי, מיסד אגודת הקהלות וחכמה לישוב א"י ופטריוטיותו פסולה. אבל אם כן מדוע לא זכה הר"ר רשכבה"ג מכלז לאות כבוד, הלא הוא נלחם כנלוי בציונות ובסתר באגודת הקהלות. הוא שולח מכתבי סתר לבל הרבנים, להפד עצת ראש הקהלה הוויני כדכר יסוד אגודת הקהלות. הקמנה עיר זכותו, כזה שמנע בחירת יהודי כנלוי וגזר לכחור באכיר הפולנים סמרוינסקי? ומדוע לא זכיהו "ועצי החצר הפולנים באות ככיר? ואם תאמר שחםר ההשכלה שלו עכב בדבר, אם כן מדוע לא זכה לשום אות כבוד ראש הרבנים בלבוב, הר"ר יחזקאל קארו, הרי בו ישנן כל המעלות? וכי תאמר שאין הרב הגכיר הזה בעל צדקה וידו קפוצה לכל דבר חסד, מדוע איפא לא זכו הבארון רותשילר, גוסטין ויתר אדירי הכסף בוויין בשום תאר-כבוד חדש, הרי הם זלים זהב מביסם יותר מכל הנסיכים והגרפים האוסטרים לצרכי הצבור האוסטרי? תיקו.

הריני עומד לפני הר של הירדות, שערי בינה סגורים לפני ואין המפתח לפתחם. איזוהי אדם הנון בישראל?

מכתבים מערי המדינה.

סערעטה. לכבוד חג היוכל של הקיסר יר"ה היחנה בעירנו כיום ר' שעבר כרוב פאר והדר חכמת "בית החולים ומושב זקנים". לחנכת הבית באו כל נכבדי עירנו וכתוכם כל שרי הממשלה ושר המחוז, וכולם הביעו את תודהם כנלוי להגכיר המרומם המפורסם, הנדיב, העוסק בצרכי צבור באמונה ר' יצחק בערצל נ"י, 'סגן נשיא קהלתנו בעבור השתדלותו, אשר עמל ויגע כמעט כל השנה, לפקח על הבנין הנ"ל ולשכללו ולפארו כחדרים מרוחים יפי רוח הנומן וכפי חקי ההיניעניא הרושה כפי רצון הממשלה. בית החולים ומושב זקנים הנ"ל הוא כמעט אחד בכל מדינת כוקכינה. גם נתמנה משגיח על הבית איש בעל תורה וי"ש להשגיח על כל עסקי המוסד שיהיו ככשרות גדולה. דניאל שטערנפעלר.

מכתב מטיורקיא

קושטא. מן היום אשר נקרא דרור בארצנו וישן מפני חדש הוציאנו כל אמה ולשון חילים ינכרו, לעשות תקונים חדשים בנסתרים, להעמיד דתם ושפתם על הלם, בצפייתנו צפינו גם אנחנו כנ"י להתנער מעצלותנו ולגרור פרצנינו, לרקים דגל תורתנו ולהרים שפתנו מאשפיה דלוחה וירא נ על יהדותנו, הנשכחת והולכת מיוכ ליום כליכ צאצאינו. ועד היום נכונה תוחלתנו לראכין לבנו. ראשיה-הכל: בתי-הספר להנזירים הקתולים ולהנזירות מליים פה לפה מילדי אחב"י ומילדותיהם, שם ישלחו כצאן עויליהם יום יום, לרבות גם בשבתות וימים טובים. וענינינו ראות ובלות עליהם. כי מלכד אשר ישארו בלא תורה, גם ריח יהדות לא הכנס כם. וחדשים לבקרים יוצאים ילדים וילדות מכתי ספרנו וכצאן למכח יומיו אל כה"ם של האחים והאחיות הקתולים וככסף מלא ימסרום אל ההפת, לאכר בל ניצוץ יהדות מקרבם. מלפנים כחרו הרע כמעוטו, לכה"פ היו בני אחינו עד שנת י"ב י"ג ככתי ספרנו, למען ילמדו וידעו אם מעש ואם הרבה להתפלל תפלותינו ולקראו פרשה בתורה ואחרי כן היו מיסדים אותם אל כ"ם זרים. לא כן עתה, ההורים מיסדים את ילדיהם לכה"ם הקתולים כמרים ידעו כין ימינם לשמאלם, מכני ארבע וחמש שנים, ולא רק שישארו ריקים כחונכי היהדות, אשר לא יכירו אף צורת אותיות עבריות, עוד יחנכו אותם כספריהם וכאמונתם. ומה תקות ילדים כאלה, אשר ראשית למירם אשכלות מרורות יחקקו על לוח לבם? האם ילדים כאלה עוזרים להיות אכות אחיכ להנך כניחם על תלמי היהדות? או אם ילדות כאלה תהיינה לאמות לגרל כנותיהן עפ"י דת מו"י?

בוש אנכי לספר לפני קהל ועדה, מה שקרה לי אשתקד באב אחד מהכנים האלה, אשר חלה פני, ללמד את בנו הנכנס למנין (בר-מצוה), להטיף רכרים השייכים ליום הנוער לפני קרוביו ומיודיעיו. הנער בא אל ביתי והוא מלכד שאינו מכיר כתיבה אשורית, גם כתיבתנו (בורגון ספרדי) לא ידע הנער, ונאלצתי למסור הנט כידו והייתי כמבא כשפתי הדכרים והנער כותבם בבגב רומי. כאשר בלה להתלמד הנאום, חשכתי ללמדו גם כרכות התורה. "למה זה לי?" שאל הנער. "כאוהה שבת יקראוך לעלות לתורה, ואלו כרכותיה", השיבותי לו. "לא ארונני, לא אעלה לתורה וגם אל בית הפלחם לא אלך". "ומדוע?" "בי מורי ומלמדי החזיקו אמונת, כי אין בכל הדתות כמשך רק כדת המשיח האמיתית, הוא עלה שמים ועדים נאמנים העידו ע"י. הוא רפא, הוא החיה וכו' וכו'". כל כך התאמץ הנער בכל כחו, להמות גם את לבכי, כי אמר: "מצוה לגול חרפה מאוהם שאינם מאמינים ולהסיר מסוה העורון מעיניהם" וכו'. הה! למשמע

אזני, אשר לא פללתי מפני ילד יהודי, דאבה נפשי וזלנו עיני רמעות. לקחתיהו אל בית הוריו והוא עמד לפניכם, ויותר טמה שדכר בפני הוציא הכסיל כל-רוחו ואחר כל הפצרות הוריו הוא כאחר, לא אבה לבוא אל כיהכנ"ם. או אמרתי להוריו: זו השכלה וזה פרייה! עתה פריכם תאכלו!

הוי! מי יגלה עפר מעיני-הרבנים והחכמים, שהיו כראשית המאה הזאת, עת נשמע ככירה הזאת, כי הגראף היהודי דע קאמונרו ייסד בית ספר כשם "אישקולה", ללמד את ילדיו כנ"י לשון צרפת, עד כמה התרנו והרעישו הכירה ופלואה, למחות כדכר הרע הזה מפני כמיל התורה והכריוו בקול גדול "אש-בולא", אש להבת, לאכול כחשש כל היהדות. וכמה גזרות גזרו, להפר עצה קאמונרו ונלחמי כן. וכמה ריו נשפך וכמה קולמוסים התרוצצו לכתוב "פסקים" ולאספ חתימות ידי הרבנים, לבל הקים המפלצת הזאת כקרב ישראל. ואחר כל העמל והמרח, אשר סבלו בעלי הריסין ההם שנה המימה, באו אל עמק השוה ונתפשרו כינותם וכחכו וחתמו בשבועות ואלות, כי רק שהי שעות כיום גבלו לשפת חול זאת וכ' ללשון הטורקית כימות הקיץ הארוכים, ושאר היום ללמודי קדש, וכימי החרף פחות כזה. וכל התנאים הללו כהוכים כספר, לא ארכו הימים אחרי לכת הרבנים ההם למנוחתם, שכו ועשו העיקר טפל, והתפל עיקר, למרות כל פסקי דין וההשבעות והאלות. — וזה כארכעים שנה עת החלו המיסיונרים הפרוטסטנטים להקים ב"ם ככפר ח'אם-קיווי, לצודר נפשות ילדי כנ"י, או הרעשתי לב הרב ככולל יקר גירון וזה"ה ככהכ הארוך, אשר שלחתי ל"המגיד" ול"הלכנון", לעיררתו להזהיר, לבל יהינו אחב"י לשלות צעיריהם שמה. וכן עשה הרב המנוח ז"ל ונתן לי תורה על שעוררתיהו וכמכתבו אלי כשרני, כי עשה והצלית כאיש נודר פרצות. והנה אחרי כל אלה, אשר ראו עיני ועיני הוקנים כמיני מהרבנים הנמצאים עוד כחיים, איכבה נוכל וראינו שולחי ילדיהם עתיקי משרים אל בתי ספרי הורים? הלא חכרת כל ישראל חכרים פתחה לפנינו הרבה כתי ספר ומדוע תמאנו לשלוח ילדיכם שמה? ואם מעט ויוסיפו ליסד לנו עיר כהנה וכנהה, אם רק גם אנחנו נעזור על ידה כחובה וכמצוה עלינו וכהגמולה נשלם לה. כי מי יאמין לשמועתנו, כי ככירה הזאת, אשר מספר אחב"י שבעים אלף, אף אחד אחוז ממאה לא חתמו ידם אל החברה הנז'. תכנסו כלמה. ובפרור חאייראר פאשה אין כ"ם לחברה, כי ככר נסתה פעם ושתיים ואין עוזר לה. אבל אנשי המקום הזה יכלו לקנות קרקע לכנות ביה"ם במחיר 300 לירה טירקי זהב. בוששים אתם לחלות פני ראשי חכרת ב"ח כפארים או את ההילפספעראיין, לעזור על ידיכם לכנותו, ולכס רכנינו פה ארים כשופר קולי: עד מתי תשעו כסו"מ מי ימלוך עלינו לרכ רכנין? מהרו לגרור פרצות, כי עת-רצון היא. מנחם פרחי סט.

מחרוב ומרחוק.

שוונות. ככל ערי אשכנז הדרומית מאספים כסף, לתמוך בידי דאשכנזים כביהם. שעשישים כהם המשכים פרעות ומשחיתים רכושם. — כנלל חג היוכל של חקיסר השיגו יותר מארבעת אלפים איש כאוסטריא הארי-כבוד או אותות כבוד. — גוסטב מלך שכרים והמלכה באו ווינה, לכרך את חקיסר למלאות ששים שנה למלכותו. — כבודפסט עשו הסיציאליים אספיות, למחות נגד זכות הכחירה הכפולה של אזרחים והחליטו להכין שביתה כללית. — תמהון רב העיר כרומיא מה שגלה הסנטור גארין, כי הפוליציא כמיסקוא לקחה חלק מכל גנבה ושוד. מסים קבועים לסחה מכל הגנבים, למען תניחם לסטוק כנגבות. — כפרם כונן המלך כמטום הפרלמנט של כחירי העם מועצת הממלכה של חששים איש. פסידיים וסחרים, שהמלך כעצמו ימנם להועץ עמהם. — הפרלמנט הצרפתי החליט כרוב דעות שלא לכטל את משפט המת.

מבית המשפט. ביטוע שעבר נמטר בזלומשוב
 דין רוצחי היהודי המונג מביעלקאמיץ. משלשת הרוצחים
 עמד לדין רק אחד. שלקח כל האשמה על עצמו ופטר
 את הכריז מן הדין. אף שהיו עדים, שאחד מהם התרה
 ביהודי, כי ימיתוהו. השלישי נשפט למאסר שני חדשים
 ומחצה. כי הצטרף שהיה שכור, אף שהוכיח הקטיגור, כי
 במצב שכרות לא היה יכול לעשות מה שעשה ולהתליץ
 על עצמו כאשר נתפס. כאשר נודע גמר הדין בעיר עשה
 דושיס מעצבי מאד בין היהודים, כי נוכחו, שדם צפויים
 להרג ואין מנין. אם יונה יהודי את הנוצרי כאנורות
 אחרות יכלאוהו לארבעה חדשים. אם נחשד הזקן יעב
 ששערין, כי הרג אבר, אף שלא היו עדים וראיה והוא
 הכטיה עד רגע מתו. כי נקי הוא. נדון למיתה. ורוצה
 שיהרג יהודי בזרוע ורודה בעצמו נדון לשני חדשים!
 י. מייולס.

ואברתם בגוים. ההינמ' מפסר רשימה של
 משפחות פולניות גדולות כווארשא. שהן מזרע יהודים.
 למשל המשפחה זאלעווסקי, מספר אנשים כארבעת
 אלפים שימאנסקי שני אלפים. דומברובסקי 4300,
 פעטרוובסקי 2400, טומאשעווסקי 2100 וכן המשפחות
 משעריונסקי, קוויאטקאווסקי, דאבראוואלסקי ועוד הרבה,
 שמספר אנשיהן. מלבד נשים וטף. עולה לשכישים אלף,
 כולן מזרע היהודים, אף שלא ינעם למשפחות האלה
 לשמוע זאת. יש מהן, שהמירו אבותיהן דתם ביחודות.
 כאשר רחום רכנים נשתי ידים כנלל איזו עמיה ויש
 מהן שהמירו דתם נשעת תנועת יעקב פראנק. שבאשר
 התאמר להיות משיח לישראל פעלו רכנים הקתולים
 אצל המלכות. לנזור עליו ועל כל המאמינים בו נדת
 שטר. הם המירו דתם כאונס. אבל שמרו כסתר הדת
 היהודית ולא התחתנו בעם הארץ. אך כניהם כבר הנכו
 ילדיהם בפולנים ושנו שמותיהם. וכן אכרו כלם מעדת
 ישראל.

סוחרים בנפשות אדם. כיוזמיר נכלאו יהודים
 אחדים בעלי אכסניות, שעשו מסחר בנערות יהודיות
 ושכחון למריקא אל סוכניהם להביאן אל בתי זמה. וכזה
 עשו עשר גדול. אהר היה בניהם יודע רוסית, שעשה
 ככל הנערות תעודות מסע מזויפות.

לחץ היהודים ברוסיא. בעיר הומל החליטה
 מועצת העיר בעצת הכמרים. לאסור ליהודים לפתוח
 חנויותיהם ביום אי אף לשענה. שני ילשישים מיושבי העיר
 הם יהודים. בערים, שכל יושביהן נוצרים. פותחים את
 החנויות לשעות אחרות.

רצח ושוד בוויין. כיום נ' שבוע זה כצהרים
 נרצח בוויין עושה השענים היהודי יוליוס פרנקפורטר
 כחנות העדיים של בנו. לרבע שעה יצא הכן מחנותו
 וכשזכו מצא את אכיו, זקן בן ס"ד שנה, שוכב מאחורי
 השלחן מתבוסס בדמו. באו סומסיות מן הפוליציא ומן
 ביה"ד. כתחלה דמו, כי הזקן שלח יד בנפשו, אף שכניו
 דכטיחו, כי הדבר אי אפשר, כאשר נרחץ ההרונג מדמו,
 נמצא נקב בצדעו ונודע. כי כירה נהרג, אבל לא הרג
 את עצמו, כי לא נמצא כלי נשק כחנות. מן החנות
 חסרות טבעות יסרות רכות, ששוין כמה אלפי כתר וגם
 כסף נבו. עקבות הרוצה לא נודעו עיד. כרוז הדבר,
 שהריגות יהודים, שהיו למעשים בכל יום ככל אוסטריא,
 הן תולדות השנאה, המתעוררת בהמן העם נגד היהודים
 ע"י עתוני האנטישמים. שהפוליציא נושאה להם פנים
 ואינה אוסרת אותם. כל איש מר נפיש, הולך בשל, מירה
 היתד לעצמו, להרוג יהודי ולכזו הונג. הרצח הנ"ל כצהרים
 כמחוז הראשון בוויין, כמבור העיר, גרם רעש גדול ככל
 העיר והכל מספרים על אדותיו.

היהודים לעצמם. העתון "כוסמן העראלד"
 מודיע: מימי התכערה הגדולה, שהיתה כביסמן (אמריקה
 הצפונית) כחדש אפריל, נמצאים יושבי המגרש מיליזיה
 במצב של פחד ורגז. זה עתה פרצה שנית במגרש הרוא
 תכערה. שאכלה רכוש של מיליון דולאר. ככל המקרים
 היו רוב הנזקים יהודים וכל התכערות הוצתו בזרוע. בשבוע
 שעבר נסו עוד הפעם בני בליעל להצית איש ברפתים
 של יהודים. כראות היהודים, כי המזיקים מתכונים להזיק
 דם להם וכי שכני האש של העיר רגילים לאחר את

המועד, כאשר תפץ תכערה אצלם, כמי בכינה, כוננו
 לעצמם מכני אש משלהם. העומדים תמיד על המשמר
 ונוטרים את רהובות היהודים בכביעות. חשובי היהודים
 נכתבו כהסתדרות הזאת וכלם משתתפים בה, זה ככתו
 וזה כהונג.

של"הו הצבור היהודי. בשיבת בית הנכחים
 בשיבת שעברה הזכיר הסוציאלי ר"ר דיאמאנד
 את הרלות הנוראה, השולמה בערים הקטנות כנליציא,
 שיושביהן יהודים והוכיח את הממשלה תוכחה קשה על
 העדיפה עיניה מן העניים הילה ועל הוקירה להם את
 מחיר צרכיהם כמכסים ומסים. גם הוכיח את הצירים
 הפולנים אברהמוביטש. סטרוזנסקי, גורסקי, פסמור ועוד,
 שנכחרו מיהודי הערים הקטנות ההן והם כוגדים כם
 ומעלים מעל בשליחותם. — טוב ישנאטרו הרברים האלה
 יהי מפי מי שיהיה. אל ידמו עכ"פ שישכחו היהודים את
 הכטחתם כשעת הכחירה וידעו שמחזיקים אותם לאנשים,
 שאינם עומדים ככרום.

האליאנס והיהודים במצרים. כקאירה. בית
 מצרים. חיים כחמישה עשר אקף יהודים. הנחלקים לשלש
 קהלות: הספרדית, האשכנזית והקראית. העדה הראשונה
 והשלישית מאושרות כחוק-המדינה, והחכמים באשי מתאשר
 מהממשלה כקונסנטנינופול. אולם להקהלה האשכנזית
 אין כל תכונה משפטית, ותלויה היא כדעת העדה
 הספרדית, המכילה כעשרת אלפים יהודים מדגולדים
 בארץ. האשכנזים הם לרוב מיוצאי רוסיא ורומניא. הקראים
 כקאירה, כערך 2000 נפש, חיים כהבדל גמור מהאחרים
 ומתחתנים רק כנים-לכין-עצמם. לרוב הם עובדים
 כמלאכות כלייזהב, רק מעטים מהם עסוקים גם כעבודות
 אחרות. יש ביניהם גם עורכי-דין אחרים. הם גרים
 כשכונה מיוחדת, שיש בה גם כיתת-פלה, כלי כסאות
 ופספלים. כל הנכנס אל תוכו מסיר מעד רגליו את
 נעליו. הקראים חיים כשלום והיטט ועומדים תחת חסות
 ממלכות אירפיות, לרוב של ממשלת רוסיא, אשר אליה
 הם הוגים אמון מיוחד. כשעת מלחמת רוסיא ויפן
 התפללו כער נצחון רוסיא ואספו כסומים ורשימות כעדה.
 הסבה לזה היא, כי כרוסיא לא נרדפו הקראים מעולם.
 העשירים שבהם גרים כפרור אכסיה, היותר יפה ככל
 קאירה. יש להקראים גם כ"ם מיוחד, שמכמדים בו את
 ראשי ידעות השפות: עברית אנגלית ואיטלית. אולם
 הרבה מהם שולחים את בניהם גם אל כ"ם של "האליאנס"
 וכ"ם אחרים. "האשכנזים" כקאירה, כשלשת אלפי נפש,
 חיים לרוב כצור ומצוק וכפרוד ומחלוקות. ככר נסו פעמים
 אחרות לאחד אותם עם הספרדים, אולם לא עלה הדבר,
 כיה"ם של האליאנס מיעיל הרבה להכנס כהנכו את כלם
 יחד. היהודים הרוסים עוסקים לרוב כעזית צינרטים, ויש
 ביניהם גם רופאים. עדת הספרדים סימת מעתים סדומות,
 וכה שייכים יהודים ספרדים ופורטוגזים, ערבים מסוריא
 ומככל, מטורקיא, איטליא וויין. פרס ותימן. המשכילים
 שבהם מדברים איטלית וצרפתית, וההמין הגדול מדבר
 ערבית. אלה חיים כגיתו צר ומחניפו, שרחיכותיו עקומות
 וצרות מאד. שעיי הגיתו הזה נפתחו כערך לפני חציר
 מאת שנים, כימי ישמעאל פחה הנאור, חשוכי הספרדים
 גרים כפרור היפה עיומאילה, ולפני שנים אחרות כנו שם
 ביתת-פלה נהדר בתכונה אירפית. אולם המון העמים
 המרוכים נשארים כתוך הגיתו, שאיננו הולך וכמן.
 מפני שחרבה מהכאים מחדש מתי שנים בו, כיתור אלה
 הכאים מתימן (ערב). אלה הם יהודים אומללים ועניים
 כאיפן מעורר צער עמם. לפני שנים אחרות יסרה
 "האליאנס" כזועץ ועד-עורה, שיככל את פני הנורדים
 האומללים האלה ויעזור להם כדרכם לא"י או למצרים.
 כתוך הגיתו כקאירה יש עשיה כתיית-פלה נושנים מאד
 אשר על אדותיהם מתהלכות אגדות עתיקות מימים
 קדומים. היהודים במצרים כשורים ככל נפישם כהמסירה
 דערבית ולקבונות. היסטרורים. גם כעיר אלכסנדריה יש
 ביתת-פלה אחד נושן מאד ואומרים. כי קים הוא מזמן
 דפילוסוף פיתון כמאה הראשונה למח"נ. היהודים כקאירה
 עסיקים כמקצועות-מסחר שונים ואך מעט כמלאכות.
 ההברלים הסוציאליים שכיניהם גדולים מאד. מצד אחר
 עשירים גדולים ומהעד השני עניים חסרי ככו ואלה
 האחרונים הם הרוב. להעדה העברית כקאירה אין אורגני-

ציה מסודרת ומשוכללה. לא כבאלכסנדריה, אשר שם
 מסודרה הקהלה העברית כאופן מצוי. "האליאנס"
 שואפת להרים את המצב האיכונומי והמסורי של היהודים
 כמצרים. כקאירה היא מחזיקה ארבעה כתייספר ובהם
 שבע מאות תלמידים. מלבד זה יש לה כתייספר
 כאלכסנדריה וכמנטאטה. מרכזי המסחר הגדולים כמצרים.
 עתה הפצה "האליאנס", לפתוח שם כתייספר למלאכות
 ועבודות-יד. המסצוע הזה נכבד מאד כעד הטבת המצב
 האיכונומי של אחינו כמצרים. (מהדעות "האליאנס").

עלילה. ככוכרויסק (פלך מינסק) כרוסיא השמיעו
 המאות השחורות, כי היהודים מתנפלים על אנשי הצבא
 אשר מחוץ לעיר ומכים אותם הבה ופצוע. השמועה
 הרגיזה את הנוצרים עד איצר החליטו לנקום ביהודים
 המורדים המכים את חיל הקיסר כעמדם על המשמר.
 ואמנם ככרהתחיל כקיץ דאחרון כפרוס חרש. אך הפליציא
 מנעה כעוד מועד. נפלא היה, כי איש לא ראה כאשר
 התנפלו על אנשי הצבא. החקירה והרשישה הוכיחו, כי
 אמנם אנשי צבא נפצעו, אבל שים אדם לא הכם, הם
 עשו לעצמם את הפעעים, למען ישתחררו מעבודת הצבא
 והעליכו על היהודים.

היהודים כפרכמנט המורקי. כפי הנראה ישנו
 כפרכמנט המורקי ארבעה יהודים. עורך הדין עמאנואל
 קארסא נבחר ככאלוניס, הפרופסור נסים מצליח כסמירנא,
 דוד ששון כבגנר. והרביעי השופט חיים פרנץ עמד
 להבחר כקישטא וכנראי נבחר.

התנכרות על היהודים כפינלנד. כמדינה החפשיית
 פינלנד. שרוכ צירי הפילמנט שם הם סוציאליים ונישים,
 אסיר ליהודים לגור מימי קדם. כאשר משלה שם רוסיא
 כהזק יד לא השגיח הנציב הרוסי הרבה על הסי הארץ
 ונתן רשות לכבת יהודים להשתקע שם. עתה כאשר
 נשתחררה הארץ מידי רוסיא, אווזוה ממשלת הארץ
 כאמנה כחקים הישנים ואינה נותנה ליהודים לגור שם.
 אך הסוציאליים הפיו מחשבתם והכניסו הצעה, לתת
 חרות ליהודים ויש תקיה להצעה זו להתקבל. אך לא
 אברה עצו להפינים הוקנים. הסינאט הפיני ירעה כמשה
 אל הקיסר הו יא. לתת לו רשות לאסור את הישהיטה
 בארץ משום צער כעלי חיים. העצה שהשתמשו בה גם
 כשווייץ וככנה ערי אשכנז. אם תהיה מהצעה לחוק יש
 לחוש, כי גם המאות השחורות של הרוסים האמתיים
 ככמה ערי רוסיא ירחמו על כעלי החיים. למען עשות
 ליהודים אי אפשר לשכת שם.

אכספת רבנים. כקרוכ תהיה כווארשא אספה
 חשאית של רבני פולן הרוסית כרשיון הממשלה. כל
 מעשי האספה יהיו כסתר, אף סופרי עתנים לא יכנסו.
 ענין האספה יהיה הזוק הדת ודרישת זכות מיוחדות
 לרבנים.

זכירת היהודים כפולין. הדומה הרוסית תעסוק
 כסדור חקי הערים כפולין הרוסית. כישנת 1905 נערכה
 הצעה כענין הזה, שעל פיה כל איש כעיו פולנית, הודע
 פרוז וכתוב כלשון הפולנית. יש לו הזכות לכחוד
 ולהבחר למועצת העיר, המפלגות המחזיקות כנושנות
 כפולין מצאו רפי כהצעה הזאת, כי היא מודרגית כיותר
 ואף שלרוב היהודים לא תהיה על פיה זכות הבחירה,
 אבל אולי מעט מעט יתרכו יודעי פולנית בין היהודים
 ויכולו להשתתף כהנהגת העיר. הן דורשות לקבוע חוק
 כפירושי, שאין ליהודים זכות הבחירה. המפלגה הנצינונל-
 דמוקרטית המכריעה דעתה נוטה אל האחרונים. אבל
 יראה היא לנלות והיא עושה כמחשך מעשיה. לגזול זכות
 היהודים. (ראה כמאמר הרא זי).

אליה וקוץ בה. הסבל פרנץ ר. עומר לפני שער בית
 מלון בוויין ונתנה לשומר את צרתו, כי כל היום לא השתכר
 מאומה ואין לו מה להביא לאשתו. שומר הסף כנחמו: העל
 זה אתה כמצטער? יש פה אצלני אהר, הרוצח שלם שלשים
 כתר לאיש, אשר יוליכתו להראותו, את שכיות התמדה אשר
 בעיר. הסבל כתמלא שמתה ונתחיל הויג לשומר הסף וכמכתינו
 גם שחר, להמציא לו את המשכרת הזאת. וכמכתינו גם עוח"ב.
 לא תוכל, עונה הלן. — לא אוכל? כמתיה הרל, איזה עבודה
 קשה יש כזה? — אני אומר לך לא תוכל. כבר נסה כמשרתינו
 לעשות זאת, אבל נואש. — נואש? מה היה העכוב? — עכוב
 גדול, האיש המשלם לו כתר להראותו — היא עור.

משדה הספרות והמדעים.

תולדות אנשי שם בקראקא.

ששנות המאה השלישית ועד הזמן האחרון

כ"ח
פ. ה. וועמשטיין
(המשך יבא).

כספרי העדה הישנים של העיר קראקא אנחנו קוראים את ארבע הרשימות השונות האלה: א) על ש"ח (הנ"ל נתן לה 3) מהר"ר יצחק (8 בפ"ה 4) שלו רוחים ששה זה' ור' יאקב ר' חלפ"ה שלו ג' זה"ש (5); ב) י"ב סיון ה"ב לרנעה כס' משה בהאלוף התורני מהר"ר יצחק יצ"ו (6) ש"ח על סך חמש מאות ושכנים זה' פו' וחהומים עליו ר' יצחק ר"מ ר"י (7) ור' קאפל הנרלש (8) ור' יעקב חלפ"ה (9); ג) יום כי' ניסן ה"ו קבלה הצדקה הלאה מהגאון מהר"ר יצ"ו (10) קרן מאתים זה' ונתנה לו ש"ח על סך מאתים ועשרים זה' ז"פ (11) קודם סוכות ה"ו וחהומים עליו ר' יאקב רחל"פ, ר' קאפל הנרלש (12) ור' אברם ר' מאשיש (13) ור' יוסף בהגאון מהר"ר (14); ד) הערט צו כל הקהל הקדש רא לאוין אויש רופין האלופים הדיינים הגבוהים (15) יצ"ו וועד רא האט

1 שטר חוב על סך קיל זהו.
2 לאלמנת שמואל וועכטר. שהלוחה את הסכום הנ"ל לצדקה. ר' שמיאל וועכטר היה למדן כנראה מתואר הרירי, שנוכח בו בפנקס הח"ק ינפטר י"ח תמוז ש"ס. וז"ל: ונשמה הריר שמואל בר שמעי' הנקרא שמואל דוד וועכטר י' ו' ת' תמוז ש"ס י"ף נ"ה ע"א. ובתואר הכבוד הר"ר נזכרו גם הריון ר' אברהם עברל שור והגים משה כהנימ יוסף כ"ק, בעל שו"ת שארית יוסף י"ע. המצפה גליון 46 וגליון 47. וכנראה היה ר' שמואל ב"ר שמעי' חתן ר' דוד וועכטר ונקרא וועכטר ע"ש הכנוי שק חותנו.

3 ר' יצחק במהר"ר משה יבדנס העיר והמדינה, אחי הקצין והמורה המפורסם ר' אייזק ר' יעקליש, בעל ביהביני המפואר הנקרא על שמו ואחי אשתו של בעל מגלה עמוקות ובן בתו של הגימ יצחק שרענציל אב"ד לביב י"ע מחברתי דברים עתיקים בנוספות ע' 88 ומאמרי דברי קדם בלוח שעשועים תרס"ב ע' 214 הערה 1 ומאמרי דברי הפע' במאסף תרס"ב בנוספות ע' 77 ס' ג).

4 בפרינסיה החדש שלו כשנת שצ"ט.
5 פנקס הצדקה י"ע מאמרי דברי קדם הגיל ע' 210.
6 הוא הריון ורשן הגימ יצחק איילנברג - פדיוסל.
7 הגיל בהערה 8.

8 הוא האלוף המנהיג הראש ר' קאפל בהריר משה הנרלש, שהיה ר' קאפל אחי אמו של הגאון הנודע ר' גבריאל מקראקא האב"ד ניש והמדינה ונפטר פה י' אדר תכ"ז ואשתו מ' הנה בהחיר משה א' רחיה של פסח תכ"ש י"ע מחברתי לתולדות גדולי ישראל ע' 27-28.

9 פנקס הצדקה.
10 הגאון מהריר יהושע במהר"ר יוסף, בעל מניי שלמה ושו"ת פני יהושע, שנפטר בשבת כ"ז אב ת"ח פנקס הח"ק דף ק"ה ע"ב.
11 זמן פרעון.
12 הגיל בהערה 8.

13 אביו ר' משה מאשיש בהר"ר אברהם היה נ"כ כמורה ראש ומנהיג בקראקא ונפטר פה בהיותו זקן וישיש בשנת ת"ח והוא חותנם של הריון הניצוץ ר' שמעון במהר"ר יקתיאל הנקרא ר' שמעון ר' מאשיש שמת פה ר' אדר שני תמ"ח והריון הררשן הנרול ר' שמואל במהר"ר אברהם המכונה ר' שמיאל ר' מאשיש, שמוכא בספר דרוש שמיאל ולקט שמואל ייניציאה, תנ"ד פ' מצות והסכים עה"ס מקור החיים לר' חיים קרובמל ביום כ"ז מנח ת"ה ונפטר בקראקא זקן ושבע ימים כ"ב אב תכ"א י"ע מאמרי בלוח שעשועים הגיל ע' 208-202 הערה 21.

14 פנקס הצדקה. ר' יוסף בהגאון מהר"ר הוא הריון ונבאי צדקה ר' יוסף בהג"מ פייבש מקראקא, אב"ד פה, שנפטר (ר' יוסף) משה לאח"ק ונתן עדיה אי"ד ת"ח (בלכתו שמה) בה הרשאה להאלופים ר' אל' פניל ליפשיץ - ראליש ור' העשיל קראשניק ור' צמח כס לעמוד כקדמו בעניני ביתו וכך עסקו בקראקא י"ע כספרי קדמוניות מפנקסאות ישינים ס"י י"ד ע' 88 - 87. הוא הכיה אז לצדקה שבע מאות זהו' פו' לתת להן רוחים שנים עשר זהו' פו' בכל מאה זהו' לשנה לשלחם לו לארץ ישראל י"ע מחברתי. מפנקס הקהל בקראקא ע' 100 ס' י"ג ונפטר בדרך י"ג אלול אותה שנה פנקס הח"ק דף ק"ח ע"ב.

15 הדיינים הגבוהים הם רייני הבת הראשונה (במעלה) שעמדו במקום רב אב"ד.

איין מסרני (16) אדר איין פנקס דמתא אדר איין חת"י מה"ר, אדר איין הביעה בעל פה על האלופים השותפים כמורה"ר יואל הנחום ישעי' (17) ובהר"ר דוד ר' זיסלש (18) ובהר"ר יעקב ר"ח ל"פ יצ"ו ובו' יום א' כ"ח חשוון ה"ה אברם ר"מ ר"י (19) הק' מרדכי מערקיל כהן (20) ונא' משה משולם בהק' הר"ר יחיאל הי"ד ז"ל (21). והנה האלוף בהר"ר יעקב ר"ח ל"פ יצ"ו ור' יאקב רחל"פ ור' יעקב חלפ"ה ור' יאקב ר' חלפ"ה, המובאים בארבע הרשימות הקדומות הם כלם איש אחד: ר' יעקב חתן ר' חיים ליוז פייבלש והיינו חתן חתנו של ר' משה נבאי, שהיה (ר' יעקב) כסוף ימי המאה הרביעית ובתחלת שנות המאה החמישית פרנס ונבאי צדקה בקראקא. בפנקס הצדקה פה נמצא הוא רשום וחתום הרבה פעמים בימים ההם בתור מנהיג ונבאי. ביום ג' ניסן שנת ת"ו חתום הוא שם בראש המנהיגים והנבאים ר' אברם ר' מאשיש הנ"ל ור' שמואל ב"ן רפאפורט (כנו של הג"מ שמתה כהן רפאפורט, מחבר קול שכתר), פרנס העיר והמדינה (22). וכך הוא חתום שם (על אותו המקום ועל אותו הענין, שנקרא ונרשם בו בשם ר' יאקב רחל"פ): נאם יעקב בן א"א הגאון מהר"ר יהודה ל"ב שלימ"א לצי"צ ונאם שלמה בן האלוף החסיד מהר"ר שמתה הכהן זצק"ל (23) אברהם בן מהר"ר משה מאשיל שלימ"א. וכפי הנראה, ר' יעקב בהג"מ יהודה ל"ב הנקרא פה (ע"ש חותנו) ר' יעקב חיים ליוז פייבלש, הוא בנו של הגאון ר' יהודה ל"ב כמהר"ר ישיאל מקראקא, שהיה ר"מ כלבוב ומוכא בעו"ת איתן האזרחי ס' י"ט ונפטר שם י"ג אדר ת"ט (24), או בנו של הגאון הישיש ר' יהודה ל"ב בהר"ר נחום כאוסמ"א, שהיה (ר' יהודה ל"ב) ררשן

16 ממרני או ממרס, ממרמ" מוכא בספרי הפוסקים. בעל הסמ"ע מביא רק ממרמ" יח"מ ס' מ"ה ומ"ח למשל) ובעל שו"ת צמח צדק - ממרמ" כ"י ו"מ"ז, ודעומתם בעל מורי זקב מוכיר רק ממרני" ס' מ"ח ואחי ורבו הג"מ יצחק הלוי - ממרן" בשו"ת שלו ס' ו' ובשו"ת הב"ח נמצא הן ממרמ" ס' מ"ז ול"ח והן ממרני" ס' ס"ז. והנה הוראת כל שלשת המבטאים האלה היא אחת ומוצאם מתיבה הרומית Membrana (פערנאמנט) וענינם שטר חוב, שנקרא ונרשם בשם הזה בכזבי הארכיב בפילן על היותו כתוב בקלף. וכך היה אופן כתיבת הממרני": על דף נייר כמעט כאמצע נכתב שמו של הלוח כעצם כתב ידו ובצר השני של הדף נ"ב כאמצע הנייר כמעט מול שם הלוח - הסך וזמן השלומי ההוב והסכום לא היה רשאי להכתב במספרים אלא במלות הממרני" היה נוהג עוד כמצהה הראשונה לשנות המאה החמש עשרה י"ע המאמר החשוב ממרן" מירי החכם ברוך, רב העיר פוונא, שנרפס בספר היוכל לכבוד החכם ברוכ"ר וגם כמחברת מיוחדת.

17 האלוף כמהר"ר יואל הנחום ישעי' מוכא בקדמוניות מפנקסאות ישינים ע' 88 ס' ט"ז.

18 ר' דוד ר' זיסלש היה מנהיג בקראקא וחתן הראש והקצין ר' שמה בינס במהר"ר אברהם מווילנא, שחת"ס כ"ח שבת ת"ס על כתב הרבנית משה לבעל תפארת לשמה וי"ח שבס תמ"ה עה"ס באר עשק לר"ד לידא (ובמות אשתו דראשונה של ר' שמה כונס מווילנא, בתו של ר' דוד ר' זיסלש הנ"ל, לקח לו כאשר את בת הקצין והפרנמ ר' משה ב"ר אייזק ר' יעקליש, במוכח מפנקס הצדקה יום כ"ד סיון תכ"ח).

19 ר' אברהם ר"מ ר"י, שחתום בראש הדיינים הנבואים היה חתן הגימ משה כהנימ יוסף כ"ק, ניסו של הרמ"א, ונקרא ונתחם ע"ש המיו, י"ע מחברתי דברים עתיקים ע' 28 ס' כ"ח.
20 הריון ר' מרדכי מרקיל כהן החתום שני היה גם י"ש מתיבתא בקראקא כנראה מפנקס הח"ק דף קכ"ב ע"ב: ונשבת מרת נומה בת ר' נחום קץ ז"ל יום ר' ששה באדר (ת"י) אשת ר' מרקיל דיון ור"מ בקראקא.

21 פנקס הקהל ס' יצ"ו. הוא נקרא ר' שלמה ר' מענקש ע"ש חותנו י"ע לתולדות גדולי ישראל ע' 21. ר' משה משולם בהקד' יחיאל הנקרא ר' שילם דיון היה בוזוג ראשון חתן ר' שמעון זימל חתן הגימ אליעזר אשכנזי בעל מעשה ד' ונפטר י"ד שבט ת"י. עוד נשיב נרדב מהם בתוכרות של זה האחרון.

22 כמ"ש בפנקס הקהל יום ג' ו' תמוז תכ"ד.
23 הג"מ שמתה ב"ר גרשון כהן רפאפורט, מחבר קול שמתה פרוכטניץ, שס"ג, ישב בעיר פרוכטניץ ובסוף ימיו בעיר וינא וימת שם כשנת השמונים לימי חייו כמ"ש במצבתו י"ע וואכשטיין, ווינר העברתאשע עפיטאפיען ע' 12.

24 מצבת קדש ח"ד דף צ"א ע"א ואנשי שם ע' 76 ס' קפ"ב.

בקראקא וימת פה ש' בסלו ת"ט (25). כי ר' יעקב חלפ"ה הוא ר' יעקב חתן חיים ליוז פייבלש, אנחנו רואים בפירוש מכרוו שנכרו עליו ועל שותפיו ועל הענין הנ"ל גם כוירד לובלין וכוירד לובכ.

הערות. הרשני נא, עורך נכבד, להעיר דברים אחרים על מאמרו של סופרך הנכבד מר וועמשטיין כגליון מ"ז. על אדות מצבת ר' משה נבאי הוא כותב שם בהערה 8, כי נפטר ביום ה' כ"א הוא ר"ת ב' א' או כ' אלול. ההשערה הזאת אינה נכונה, כי נהיות כ' אלול ביום כ', א"כ א' אלול היה בשבת וראש השנה ביום א' ובלל גדול נידנו, כי לא אד"ו ראה"ש. אי אפשר איפא. שהיה ר"ה ביום א' וכ' אלול ביום כ', ר"ת כ"א הם איפא רק כ' א"ב.

הערת המערבת. משה להחליט שר"ת כ"א הם כ' א"ב, כי לחדש ההוא פראו תמיד מנחם-אב. יותר נראה, שאין זה כ"א, כי אם כ"א ר"ת כ' אלול או כ' אדר, כי את הכ' כתבו כמספרים ד'.

בקראי בגליון 47 מהמצפה המאמר "אברים זרים" נודע לי הפירוש של האיבעיא בגמרא בחולין דף ע' ע"א: הרביק שני רחמים ויצא מזה ונכנס לזה מהו. לכאורה רבר כזה אי אפשר הוא וראה תוס' סנהדרין מ"ג, שכתבו, שזה לא יהי' לעולם. אך כאשר נהפרכה המצאת הפרופסר מאטריקא אפשר שהאיבעיא בגמרא הוא על דרך זה, שנתקלקל להנהמה הרחם והרביקו להרחם מבהמה אחרת והולד יצא מהרחם הראשון, כי הוציאורו ונכנס להרחם החדש ומיבעיא לן אם הרחם מבהמה אחרת, שהרכיבו בה מקדש. ולפירושו זה היתה האיבעיא נכונה ככל האיבעיות המוכאות שם לענין אם הרחם מקדש, שלפי הפירוש הפשוט אין האיבעיא הזו כשאר האיבעיות לענין רחם מקדש וזו היא לענין לפטור מן הכבודה ולפמ"ש עולה הכל יפה. ואיבעיא כזו ממש שאל רב אחד מאנגליא בעתון רבני "הל תלפיות" שנת תרס"ח, שהרופאים, שם המציאו תחבולה, להושיב כלי לידה באשה עקרה מאשה אחרת והוכל להוליד מה הרין לענין כבוד התלוי כפטר רחם וכאן הרחם של אשה אחרת. הרבה רבנים וגם אנכי השיבו אז בזה לענין הרין ולעיקר המצאה בתכ"ש שאינם מאמינים בזה. אבל כבר אמרנו חז"ל אל התי מפליג לכל רבר.

ציעשאנאב. י"מ ר

25 יזכור אלהים נשמת הגאון הישיש מהר"ר יודא ל"ב בהר"ר נחום ז"ק יום ג' מ' כסליו ררשן מאוסמ"א ושנת ת"ס כמזבח המזכרות שלפניו ולאחריו בפנקס הח"ק דף ק"ס ע"א.

בקושה.

טאת הרוצים להדפיס פה מ"מ נבקש, שלא לבדות להנערות שמות נכרים, כי אם יכתבו שמותיהן כמו שהן נקראות.

ברגשי חבה ורעות אניש מעסקי לבכי במז"מ לרעי מר ישעיה לעוו לחתונתו ולרעי מר אברהם לעוו לארוסו. אליהו עליאם - שענדישוב.

ברגשי חרה וגיל הנני מברך במז"מ את אחי מר ישעיה לחתונתו. מז"מ לאבי נ"י. נחום לעוו - שענדישוב.

ברגשי אהבה וגיל אברך את דודתי מ' מישקית מאנדל לארוסה עם מר עזריאל האאר מירודניק. שלום מאנדל.

הננו מכרכים במז"מ את ידינו מר בצלאל ריינמאן בהרב אב"ד פה לארוסו עם מ' רינגעל ואת כל המחונתים.

אליעזר הילימשער, היים רענענבאנען - יאניעלניצא הרני מברך בסז"מ את רעי מר אליעזר פרטיג מרומברבא לארוסו עם בת הנ' מ"ה אלימלך בזסק מלנצוט. בריש ברנדשטטר - בריגל.

אני מברך מעמק לבני את מר זוסיא והלר מטרנפול לחתונתו.

ישראל פרלשטיין - מרנוב. ברניש אהבה ורעות אנו מביעים במז"מ לרענו מר זוסיא והלר לחתונתו עם מ' יהודית אפטיביצד. האחים יפה - מרנופול.

אברך במז"מ את ידידי מר יודא רויזן מפה. שלמה ראזלער — מורקא.

ממעמקי לבבי אריק במז"מ לידדי מי ליבוש גריפעל לכלולתו עם בת הג' מו"ה ישראל האפנער. מאיר נאגלער — נדבורנא.

ברגשי אהבה וידידות אנו מביעים במז"מ לידדנו הנכבר מר זוסיא והלר לחתונתו. ישראל ומרדכי שפיעגעלגלאן.

איך זוכע
איינען גוטען קראקויער בשר ווארשט-
ערצייגער מיט גיטען צייגניסען פיר
מינע בשר מעצערעיי.
Abraham Stern, München
Müllerstrasse 30.

בלב מלא חרה אני מברך במז"מ את מר צבי אלימלך גאלער סאלעשיצע לארוסו עם אחותו מ' לאה. מז"מ להוריו.
בעריש שפרונג — פרמיסלא.
הרינו מביעות בזה ברכת עמוקה למנהלתנו מ' פרנקל ולחברתנו מי מ. הורוויץ להארסן.
חברת "עבריה" לנשים — סטיי.
חברי אנודת, "מזרחי" כשרניפול מנישים בזה במז"מ מעמק לבם לידרס מר זוסיא והלר לחתונתו. מעמק רבי אברך במז"מ את ידידי מר משה לעווענסהאל מפה לארוסו עם מ' רחל כ"ץ מממבור. חיים שייאנענפצ'ער — פרמיסלא.

מעמקי לבי מברך אני את ידידי מר זוסיא והלר לחתונתו. שמחה פיעפעם.
מרגשי לבנו הננו מברכים את רענו מר יעקב רבינוביץ לחתונתו.
מרדכי שטיגליץ, שמואל פֿעניכעל, אלטער ביאלוואס.
את חברים מר היאל ווינד לארוסו מברכים במז"מ. משה קארנרייך ויעקב היִפֿשטעדטער.
מעמק רבנו הננו מברכים במז"מ את מ' דבורה בת מו"ה יצחק בריללער לארוסה עם מר אלטער שפערלינג מגרימאלוב. מז"מ להוריהם
גיסה ואחיתה חיים ובינצע הורוויץ — מרעסכאָויער

Bücher-Lieferung gegen Monatsraten!
Graetz, Gesch. d. Juden 13 Bde.
Meyers, Convers. Lexicon 20 "
Brockhaus " " 17 "
Spamers, Jll. Weltgesch. II "
Brehms Tierleben 11 "
Leixner, Literaturgesch. 4 "
Kaufm. Bibliothek 5 "
Weltall und Menschheit 5 "
Allgem. Naturkunde 10 "
Sämtliche Klassiker (illustr.); Gediegene Belletristik "
Alles in neuesten Auflagen, prachtvoll gebunden liefert gegen Monatsraten von K 5.— aufwärts:
A. WEISSMANN
Podgórze (G. lizien).

Kaufm. Fern-Unterricht!
ביכפיהרונג (אללע מעטאָדען), האַנדעלסקאַררעספּאַנ-
דעני, דייטשע שפראַכלערהע, קויפּמ. רעכנען, האַנדעלס-
א וויסענשאַפֿט, וואַרענקונדע, געאָגראַפֿיע, שענשרייבען,
וועלטגעשיכטע, עס פּעדאָגאָגיק-וועלטשפּראַכע,
סטענאָגראַפֿיע (אללע סיסטעמע) א. ו. ו. קאַנן יעדערמאַן
אַהנע בעזאָנדערע פּאַרקענטניסע אים ברעפּעליכען וועגע
אונד אין קורצע צייט גרינדליך ערלערנען. — האַנאַראַר
מאַססיג. — ביי גלייכצייטיגער טיילנאַהמע אָן 4 לעהר-
פּעכערן.
Stenographie gratis
אַנפּראַגען נור געגען רעטורקאַרטע. פּראַסעקטע גראַמיס.
פּראַבעבריעפע א K 1.50 פּראַנקאָ. ערפּאָלג גאַראַנטירט!
Erstes commercielles Unterrichts-Institut.
Abteilung für briefl. Unterricht
A. WEISSMANN, Podgórze-Krakau H-E.

ה ש ר ח

עם שנה 1909 מתחלת השנה האחת עשרה לצאת "השלח" והכרך הבא יהא הכרך העשרים.
ההא מה שהא דעת הקוראים על דבר מנמתו של "השלח" — אכל איש מודיעני לא יכחיש את חשיבותו בתור אורגן ספרותי הגון, ששמש במשך כמה שנים ביה מקלט למובי כחותינו הספרותיים מכל המקצועות.
מן הררך אשר הלך בה "השלח" עד הנה לא יסור גם להבא, ככל עוז ומכלי שאת פנים לאיש ולמפלגה יגן "השלח" גם להבא על אותן הפיוזיות המעטות, שנכבשו לפנינו בעמל כל כך רב, כפני כל המתקוממים עליהן מצרדים שונים.
ככרי להרחיב את גבולות "השלח" ולתת בו מקום למאמרים שונים ממקצועות החיים, החלטנו מראשית השנה להרחיב את השורות ולהאריך את העמודים ובאופן כזה יתוסף בכל חוברת יותר מגליון שלם של רפום. ואם מספר החותמים ירשה לנו, נוסף, מלבד זה, גם על מספר הגליונות.

הנאי החתימה על "השלח" לשנת 1909 (השנה האחת עשרה, הכרך העשרים):
רשנה 6 רובל. לחצי שנה 3 רובל. וכפי ערך זה בכסף חו"ל. — לזמן פחות מחצי שנה אין החתימה מתקבלת. את החותמים בחו"ל הננו מבקשים לשלוח לנו מלבד המחאה הפוסטא, גם מכתב מיוחד, שבו יודיעונו על דבר משלוח הכסף ואת כתבתם המדויקת.
פרס להחותמים החרשים אשר יודרו בחותמתם: ארבעה הכרכים מ"ז, י"ז, י"ח וי"ט של "השלח" (בכל כרך שש חוברות) — במחיר 8 רובל, במקום המחיר הקצוב 12 רובל. — שני כרכים במחיר 5 רובל במקום 6 ר'.
פרס להחותמים לשנה שלמה. החותמים מעתה לשנה שלמה יקבלו חנם את הספר: שירי הר"ר י. קמינר עם הקרמה מאת אחר-העם. עליהם להוסיף רק בעד המשלוח 25 קאָפּ.

הכתובת:
למשלוח כספים:
M. M. Ussyschkin, Odessa (Russland)
Oheronskaja 46.
של המערכת והאדמיניסטרציה:
Redaction des „Haschiloah“, Odessa (Russland), Postfach 319.

דברי חכמים
מורה דרך בכיאר דברי חכמינו בתלמודים ובמדרשות
מאת דר. וואלף מישעל
בספר הזה נפתרות החירות, שהצפינו חז"ל באגרותיהם על פי מצב החכמה ועל פי שיטות הפילוסופיה והרעיונות, ששלמו בעולם המדע בזמן התלמוד. המעיין בספר הזה יבין רמזי חכמינו הקדמונים ורויהם, הכמוסים באגרות ובמדרשים וידע כמה גדלה חכמת הראשונים ומה רבו הרעיונות הצפונים במלים הפשוטות לבאורה. בספר הזה אין ררשות, כי אם דברי הגיון בריא ופשוט, שבל ישר מאיר עינים.
מחירו 3 כהרים עם המשלוח. להשיגו מיד המחבר
Rabbiner Dr. W. Mischel
Kimpolung (Bukowina).

"שירי ציון" מהדורא ג' המחיר 60 הלר.
"קבץ מנגינות" להג"ל המחיר 1 כתר.
50 כריסטים מצוירים ציוניים 2.50 כתר. הכל עם המשלוח. כסף מראש גם במרקות, המען
Verein „Zion“, Nadwórna (Gal.).

בית דפוס
המבקש כסדר-אותיות יפנה עפ"י האדרסא:
Jechiel Schneid, Leżajsk für P. M.

הופיעה החוברת השניה של
ה ש ח ר
ירחון להצעירים.
המח"ל:
העורך:
המסדרות "השחר" ירמיהו פרנקל
הבנה רב הכמות והאיכות. — נדפסה על נייר משובח וב32 עמודים.
מחיר החתימה: לשנה 4 ב'; לחצי 2 ב'; לרבע 1 ב'; — חוברת בודדת ולרוגמא (חנם לא תשלוח), 40 הלר (במרקות). הסיבנים והחברים מהבקשים להזדרז בהזמנות ובתשלומי החיברת הראשונה. — המען להאדמיניסטרציה:
David Geldzähler
Tarnów, (Galizien).

מאגרות החיים
ארבעים ואחד ציורים ותמונות ממחזות החיים
מאת יצחק פרנהוף
הספר נדפס הדר על נייר רגל. נמצא לסכידה במספר סוסים ומצומצם. — מחירו כתר אחד, עם המשלוח עור 5 הלר, בכסף או במרקות. להשיגו הבף אצל המחבר:
Isak Fernhof, Stanisalu.

תמונות ומפוסים
מאת הסופר רחביב הנודע
שבה וואל האוסקי
המכליל
שלשים ספורים. מחזות וציורים מהיי היהודים כגליציה.
מחיר הספר 60 העלער במרקות, ועם המשלוח עור 5 הלר. להשיגו אצל המח"ל:
S. L. Deutscher, Podgórze.

Newyorker Germania

LEBENSVERSICHERUNGSGESELLSCHAFT.

Versicherungsstand am Schlusse des Jahres 1905 K. 539,686 228.—
Stand der Activa laut Bilanz Ende 1905 „ 176,528,370.—
Einkünfte von Assekururanz Prämien und Zinsen 1905 „ 30,748,986.—
Ueberschuss vom Jahresumsatz K. 2,215,336.— }
Reserven v. früheren Jahren für Dividende „ 11,718,647.— } 13,934,003.—

Folgende Vorteile bietet die Newyorker Germania ihren Versicherten:
1) Sie gewährt die ersten Dividenden schon nach Ablauf des ersten Jahres; 2) die Polizzen behalten ihren Wert nach 3 Jahren der Ausstellung sogar wenn die Versicherten durch Selbstmord oder Duell starben, und auch in Fällen, in welchen der Antrag objectiv falsche Deklaration enthält; 3) Reisen um die ganze Erdkugel unterlegen keinen besonderen Prämien; 4) ebenso brauchen im Kriegsfall die zu den Waffen Berufenen keine besonderen Prämien zu zahlen; 5) nach 3 jähriger Versicherung kann der Versicherte, bei Einstellung weiterer Entrichtung der Prämien, über die Polizze frei verfügen, gemäss der in der Polizze ersichtlichen Instruktion.

General-Agentur für Westgalizien
Sigmund Gleitzmann, Krakau
Jasnagasse 5.
Agenten unter günstigen Bedingungen gesucht.

האמונה בשתי רשיות.
ורשימיה כספרות ישראל
מאת ד"ר שלמה רובין.
מחירו כתר אחר ולמו"ס הנחה הגונה. בקראקא נמצא לסכידה אצל א. פויסץ אצל פ. ה. וועמשטיין שטיאלנאסע 20. או בבית מערכת "המצפה".

כשר לפסח גענוזע-פעטמ

רָאָה עַם אונד געקאכטעס פערזענדעס
טעגליך פרישעס

Juda Zins in Husiatyn, (Galizien).

פרייע אונד הכשרים מהרבנים הגאונים
מכערזאן, מפרעמיסא ומסרי זענדע איהן
פערלאנגען.

רוסטישער טהעע

פאקעט אונד לָאָן פאן 4 ביז 10 קראָנען.
פער ק"ג. ביי:

L. Apermann, Brody, Postfach.
פֿיר צופריעדענהייט ווירד גאראנטירט.

Koschere Obst-Konserven

Unter Aufsicht des Herrn Rabbins-
assessors Aron Halberstam haben wir
in unserer Obstkonserven-fabrik, eine
Abteilung für die Erzeugung von Ko-
schern Obstkonserven wie: Marmelade,
Dunstobst, Fruchtsafte, Obstweinf, Po-
widel etc. errichtet, deren Verkauf bei
vorzughlichen Qualitäten zu den billigsten
Preisen erfolgt.

Oferten mit Hechscher versenden be-
reitwillig

Adolf Fränkel & Söhne
K. u. K. Hoflieferant Blafa.

ערשטע קראקויער מיט עלעקטרי-
שער קראפט בעטרעבענע
כשרה כשרה

דאמפ-זעלכווארען

פאבריק

מיט דען בעסטען מאָדערנעסען
מאשינען. ערצייגט שענע פרימא
סאלאמי וועראנעזער, ברוסט שיני-
קען, קרענוירסמעל א. ז. ו. פֿער-
זעהן מיט הכשר של הבריד"צ
רפה עספיעהלט צו

בילדיגסטען פרייזען.

אויף פערלאנגען ווירד פרייז-
קוראנטע עט הכשר איינגעשיקט.

Emanuel Glaser
KRAKAU, Bozego-Ciała 8.

!! תשורות לחנכה !!

כהוצאת "אביב" ורשה, יצאו לאור
ונמצאים למכירה:

(1) קורות העברים לבתי ספר ולמתלמדים
עם ציורים, תמונות ומפות
מאת ש. דובנוב. — חלק ראשון: תקופת כתיבי
הקדש. — מחירו בכריכה מהודרת ועם המשלוח
— 1 רוב.

(2) קורות העברים (חלק שני) מאת הנ"ל.
מימות אלכסנדר הגדול
עד ימי הגאונים. עם מפות, ציורים ותמונות
אנשי שם. — מחירו החלק השני בכריכה מהודרת
ועם המשלוח 1.10

הכתבה:

Wyd. „AWIW“, Warszawa.
Nowolipie Nr. 15.

Wyd.: | Naffali Hof.
S. M. Glaser.

Ⓞdpowiedzialny Redaktor: S. M. Glaser.
Drukiem S. L. Deutschera w Podgórzu

חברה-קומנדיטית "ברמל" רוהטין.

הממכר היחיד מיז ומאניאק א"י מיקבי רוטשילד המודלים מאונדת הנורמים מראשון-לציון.

יין וקאניאק "ברמל" המה המשובחים בין יינות וקאניאק א"י, וזהיר את הקונים
לכל יבשלו בידי המוכרים יין הנקרא יין א"י, העלולים דק להבאיש את המרקא
המחוללה של יין וקאניאק "ברמל", כי רבים המה, אשר לא ידעו להבדיל בין יינות
"ברמל" ובין אלה היינות פחותי-הערך דמתקייים יינות א"י.

הפקקים והמנופים של בקבוקינו חרותים כשם "ברמל" וגם האתיקטים
נושאים עליהם שם "ברמל" ולמען השמר מזיוף ידרוש כל איש בפירוש "יין ברמל
וקאניאק ברמל". רק היינות שלנו השיגו מדולות זהב על התערוכות פריז (1900)
וויין (1906) ובן רק היינות שלנו קבלו תעודות מהפרופסורים: פוש, פרוי,
וועריגע אדעס, פאוולעווסקי מלכוב ועוד, ולא היינות האחרים המכונים בשם
יין א"י. — אלה המכרויים על מעדכם, כי יש להם הסדיליות והתעודות
הנ"ל ירמו באופן מנונה את הקהל. — לוחות המחיר נשלח לכל דורש. יינות
"ברמל" בבקבוקים נמצאים למכירה אצל: מענדל גראס ויאטאנא 7; מ. בראנ-
דינגער פלאק נאלוחאווסקי 3. נהן באדענשמיין קאזימירזאווסקא 5; האמעל קאטץ
דאיטאנא; וולדאדסלאוו קאזאווסקי גראדעצקא 85; אלעזר סינאל קאזימי-
ראווסקא 20. שאף לבוב סיקסמוסקא 7, כלם בלבוב; שמעון הארטמאן באריסלב.
הזהרו מפני הרמאים!

"אלגעמיינע יודישע ציימונג"

רעדאקטאָר אונד הערויסגעבער:

ארי' בן הרב הנאון מו"ה אשר גראססבערנ זצ"ל בודאפעסט.

דיעזע ציימונג איזט דאס פֿערברייטעסטע יודיש-פֿאָליטישע בלאטט ערשיינט
יעדען טאָג (נור ניכט אס יזכת אינד זאָננטאָג), אונד צוואר אין ריין דייטשער,
לייכט פֿערשטענדליכער שפראכע מיט יודישען אותיות.

די שאַן זייט 21 יאהרען עקזיסטירענדע, אללגעמיינע יודישע ציימונג איז
בודאפעסט ברינגט יעדען טאָג פֿאָליטישע ארטיקעל אונד בעריכטע אויך אויס
דעם וויענער רייכטראטהע אונד איבער דאס פֿארלאמענטע אללער שטאאטען, איבער-
דיעס, פֿער-דייערענע נייאיינקייטען אויס אללען טהיילען דער וועלט. פֿאן אללעם
דאס אינטערעסאנטעסטע אונד דאס ניעסטע!

פֿערנער שטעהט אין יעדער נומער דער "אללג. יודישע ציימונג" אויך שאַנעס
"פֿאָליטעאָן" האָכאינטערעסאנטע ערצאָהלונגען אויס דער נעגענווארט אינד אויס דער
פֿערגאנגענהייט דעם יודענטומס. עכענאָ האָט יעדע נומער דער "אללג. יודישען
ציימונג" שזעציעלל יודישע נייאיינקייטען אויס אללען נעגענדען דער וועלט אונד
בעריקויכטיגט היעבייא בעזאנערעס דיא אנגעלעגענהייטען דער יודענשאַפט אין
גאליציען אונד דער בוקאווינא. דייעזע צייטיג פֿערטהידיגט אין געוועגענען
ארטיקעלן דיא אונפֿערפֿארשטע יודישקייט, אונזערע אמונה הקדושה מיט פֿיער-
אייפֿער אונד מענטשט מיט התלהבות געגען די פֿישעם! דארום פינדעט יעדער
עהרליכע יוד אין גייסטיגע פֿערגנוגען אין דער "אללג. יודישע ציימונג". דייעזעס
בלאטט ברינגט טאָגליך אייך געשעפֿטע-בעריכטע בערזענמוזע. ציעהונגען אללער
לאָזע או. ז. ו. מיט איינעם וואָרט: דורך דיא "אללג. יודישע ציימונג" ווירד
מאן טאָגליך מיט אללעם בעקאנט וואס איז דער פֿאליטיק אונד אים יודענ
טהום פֿאָרגעהט! טראַטץ אללדעם איזט דער פֿרייז דיעזער טעגליכען ציימונג נור
1 קראָנע 80 העללער אויף איינען מאָנאט, אָדער 5 קראָנען אויף 3 מאָנאטע, ווער
זאָגלייך מיט 5 קראָנען בעשטעלט, דער בעקאמט איינע וואָנדער-שאַנע יודישע ער-
זעהלונג אין כּופֿפֿאַרם אומזאָנט אונד פֿראַנץ זאָפֿאַרט צוגעשיקט. דיא אדרעסעסע איזט:

'Allg. Jüdische Zeitung', Budapest, VII., Pfeiffergasse 14 (Ungarn).

געגען פֿאַראַיינזענדונג פֿאָן 20 העללער (אין ברעזעמארקען) ווערדען 3 פֿראַנע-
בלאָטטער געשיקט. (עהרליכע אנגענטען מאָנען יך פֿאָן איבעראַלל מעלדען).

Echtes Specialhaus von Echten
Gramophone-Phonographie
Engros & Endetail
JOSEF WECHSLER
KRAKAU und WARSCHAU
in Krakau, Grodgasse 71.

ריעזיגע אויסוואַהל פֿאָן יודישען אונד העברעאישען
לאַטטען. — עכטער קאָנצערט-גראַמאָפֿאָן מיט די
מאַרקע "שרייבענדער ענגעל" זאָמט 10
פֿלאַטטען נור 85 פֿלאָרין. ניעמאנד זאָל דייעזע
בעסטע געלעגענהייט פֿערזייטען.
פֿרייזקוראנטע עט הייפֿטפֿערצייכניסע אויף פֿער-
לאנגען גראַמיס אונד פֿראַנץ.

למוד מרחוק.

הנני מתכבד להודיע, כי הוצאתי של שים
ושנים מכתבי הוראה ללמוד השפה
העברית מרחוק. המכתבים נוהגים את האפשרות
לכל איש לסגל לו את השפה העברית
על כריה ככתב וכפיה. המכתבים כוללים
בקרבת: (1) ספור גדול בשלשים ושנים
המשבים מתורגם בשני אפנים; תרגום מדויק
ותרגום חפשי; ערוכים לשוב ולתרגם עברית;
(2) 719 הערות אל פרקי הקריאה בדקדוק
ובחקה רעות ומשפחה; (3) 997 שאלות בעברית
לתרגילי הדבור; (4) כל הדקדוק מראשו
ועד סופו מחולק ב33 פרקים עם 76 לוחות עם
תרגילים, וחותים והנובים שונים; (5) פרקי
ספרות בפור ובפרווא מעשרים וחמשה
סופדים שונים פן היותר חדישים וטובים,
ערוכים לתרגם; (6) 32 האורים וציורים, שיהיה
מכתבי רעות ומשפחה; (7) 76 ספורים וציורים
עברים, לעברם בתכונות שונות לתרגילי הדקדוק;
(8) 79 ספורים, ציורים ומכתבים אשכנזים
ערוכים לתרגם עברית לתוכני התרגום והסגנון;
(9) 31 מפתחות לשעורים (83 מחרונים);
(10) 8 כתיבות (16 מחלקות), תלמודי
המכתבים אלה עושים היל להפליא, על זה
יעודו מאות מכתבי התורה שביד פרוסקפט
הנני שילח הנם. מכתב לרונמא כתר אחר.

S. Walkowski Krakau, Miodowa 16

שלום אדרן ראזענטדאל

בעל רסטאורציה ברבוב
מתכבד להודיע את כל מכירי ומכירי
הנכבדים, כי בראש חדש יוני פתח בית-
מלון נהדר מאד ורסטאורציה ברחוב
הקצבים מספר 13. שניהם ערוכים בכל
מכשירי בתי המלון המפוארים ובתי המרוח
הגדולים ובכל זאון הכל בזול גדול. הסוחר
היהודי הרגון מוצא את עצמו אצלי כמו
בביתו בחוג מברדים הגונים. המאכלים נעשים
בהכשר גדול וערבים לחיך היהודי הנאמן.
בית המלון מהור ונקי מחלאת העיר הגדולה,
ע"ב בית מלוני הוא כמרבז ליהודים
צנועים וישרים.

מעטה משובח

J. B. RAPAPORT
Dąbrowa bei Tarnów
GROSSMETHBRAUEREI
Gegründet im Jahre 1878.

עמפֿעלט זיינע אללגעמיינע פֿעריה-מ-
טער ערצייגט אין פֿעדשיערענען
ארטען, א. צ. : ראטהען, ווייסען,
ראפפֿעלמעטה, קאפאוויץ, כאלניאק,
ווישניאק, ארטער בומלען-מעטה,
אלא כאלאנא צו כילדיגען פֿרייזען;
פֿערנער: גיענענוואקס אין שלאדער-
האניג פֿיר קאלאניאלווא, גהאנדלונ-
נען. — פֿיר רעערע בערענענונג אונד
פֿאללסטע צופריעדענהייט ווירד
גאראנטירט.

כשרה זעלכווארעז-פאבריק

A. Finkelstein, Lemberg,
Gołuchowskipl. 2

ליעפערט ארע כארטען זעלכווארען בעסטע
כשרה דעיקאמעטע; די פאבריק איז
מיט דען כארענוכטען בעהערעפֿען איינ-
געריכטעט, ווי עיעקטדישע קראפט
א. ז. ו. אונד ערצייגט

נור פרימא-זוארע,
בהכשר הרה"ג ר' כשה נאב"ד האב"ד פה

האמס ופחמים

מכמראות אשר בנליציה ופרייסען ונכ
קארדזענען ופשעכסא בכמק השוה כשלח
ישר לכל החנות כמלה הברזל:

D. Goldstein, Oświęcim.